

# ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

50  
ПАРА  
(ДИНАРА)  
1952



Година XXVII  
Број 734  
22. јануар 1966.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Дан  
BARRY

## ФЛАШ ГОРДОН



### КРОЗ ВЕКОБЕ

#### ПАРА ЗА ЕКСПЕДИЦИЈУ

Спомен-медаље сведоци су догађаја од којих су многи ушли у историју.

„Не брине ме највише стање здравља, већ нешто друго: полазак без оних средстава на које сам рачунао. И зар са таквом опремом да пођемо према Полу? Зар рачунати да се с таквом опремом он може достићи? Уместо 80 паса ми имамо свега 24, одећа се исценила, провијант потрошен док смо радили на Новој Земљи, а и ни сами нисмо више таквог здравља ка кво је потребно. Све то, ипак, неће нас омести да извршимо свој задатак...“

Тим речима обратило се поларни истраживач Георгиј Сједов својим



сапутницима и сарадницима оног дана кад је напустио брод „Свети Фока“ да би 2. фебруара 1914. године кренуо пешнице према Полу. Било је то последње путовање Георгија Сједова.

Тих дана када је експедиција Сједова кренула по Северном мору, у Русији је био искован читав низ спомен-медаља, на пример у част осећења Кронштатске катедрале или цареве посете музеју у Новгороду. Међу њима није било медаље посвећене Сједову и његовој експедицији. За тадашњу владу и двор, Сједовљева експедиција уопште није представљала важан догађај и за њу се у њиховој каси није нашло новца. Експедиција је опремљена захваљујући добровољним прилозима студената и радника, гимназијалаца и научника. Прилози су били мали рубља-две, и мада је прилагача било много, експедиција се није могла опремити као што треба.

Људи, који су приложили за поход на Пол, добили су по мали жетон на коме је било написано: „Ономе ко је жртвовао за експедицију старијег поручника Сједова на Северни пол“.

Већина ових жетона је изгубљена. Али, и оно неколико што их је сачувано подсећају на времена када су велики научни подвизи зависили углавном од храбрости људи, а не од техничке опреме као данас.

#### У ОВОМ БРОЈУ:

МАГНЕТ СПАСАВА ЗАТРАПАНЕ  
ИЗ РИМСКЕ ПРОЗЕ  
ШАХ  
СПОРТ  
ДОВРИ ВЕТРОВИ  
ТОМЕ СУ СЕ СМЕЈАЛИ У 1965. ГОДИНИ  
НОВА ИГРА ОСВАЈА СВЕТ  
ДОМАЊИНИ АНТАРКТИКА И ЊИХОВИ  
ГОСТИ  
ИСТОРИЈА ЈЕДНЕ РОБИНЗОНИЈАДЕ

Кроз нашу  
земљу

# ЗАПАДНА МОРАВА



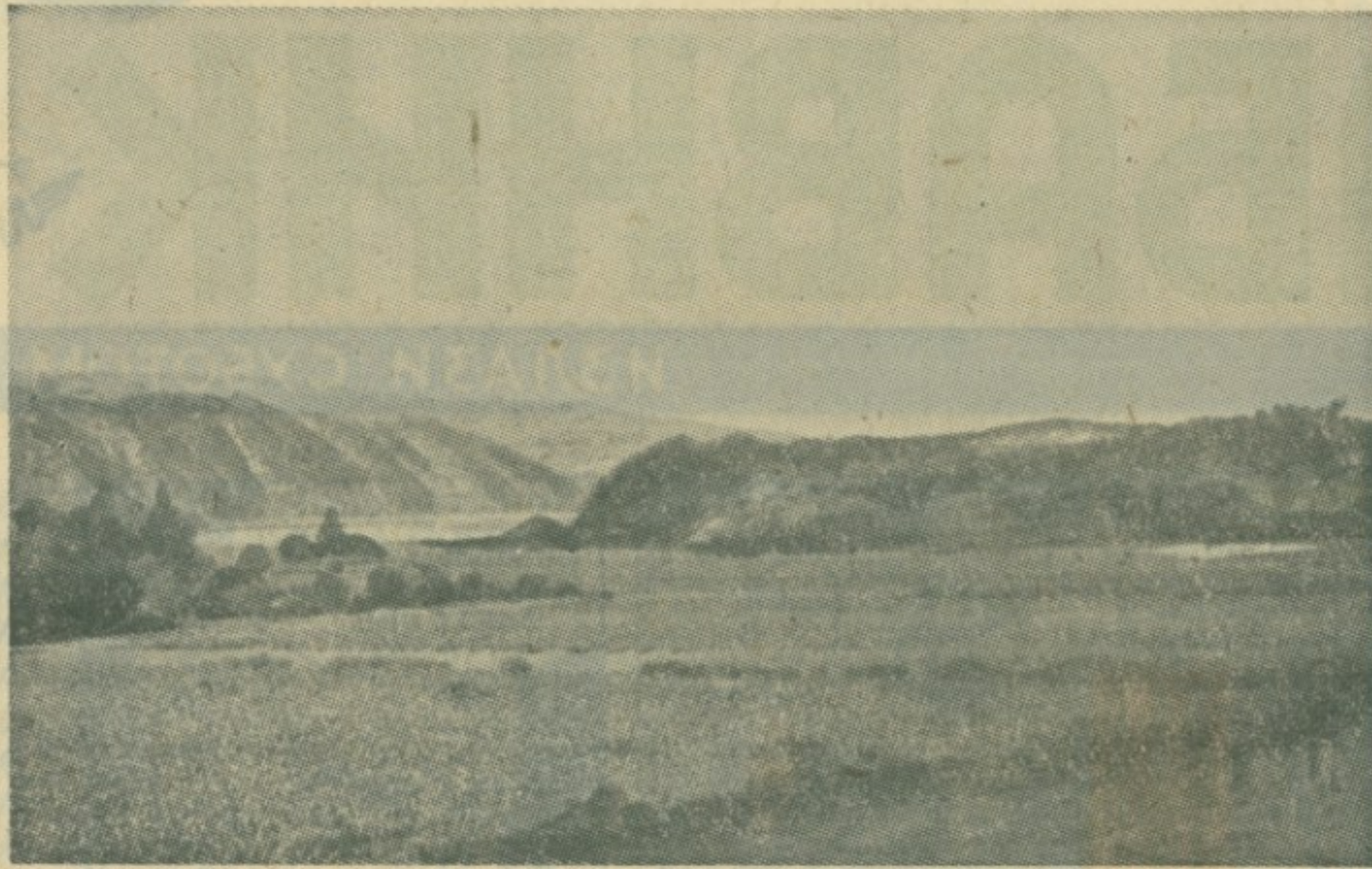
## АНЕГДОТЕ



**З**ападна Морава постаје од Моравице и Бетиње, које се спајају у Пожешкој котлини. Одатле, па до ставе са Јужном Моравом код Сталаћа, њена дужина износи 220 км. Ако се за изворишни крак Западне Мораве у, своји њена саставница Моравица онда дужина целог тока износи 318,1 км. Она одводњава површину од 15.849 км<sup>2</sup>. Са те површине отиче сваке секунде просечно 93,6 м<sup>3</sup> воде. Највиши водостаји на Западној Морави узводно од Овчарско-кабларске клисуре су у априлу, а низводно у марту, док су најнижи у септембру.

Западна Морава прима укупно 85 притока. Протиче кроз четири котлине и четири сужења. Пожешка, Чалничка и Врњачка котлина постале су рашедањем Земљине коре пре 30 милиона година и у њима су постојала језера. Касније, пре 15—20 милиона година, у њих је продро залив Панонског мора и поплавило их. Када се тај залив повукао у котлинама су опет формирана језера. Она су била спојена језерским отокама, чије су воде усекле сужења, међу којима је најлепша Овчарско-кабларска клисура. Крушевачка котлина је постала пре 15 милиона година и најпре је била под водом Панонског мора, а касније, пре 4—5 милиона година, под језером. Панонско море и језера оставили су трагове у облику заравни (тераса), које су образовали њихови таласи, као и наноса (седимента) који су се наталожили по дну котлина.

На слици долина Западне Мораве низводно од Трстеника.



### ПРВЕ КАЉАЧЕ

Индијанци из базена реке Амазониа много су раније од Европљана почели



носити гумену обућу. Они су правили непромочиве ципеле користећи природни каучук. Пошто би засекли кору каучуковог дрвета, Индијанци су стављали ноге испод млаза гус

тог сока који је истицао. После извесног времена те чност би се стврдила и готове „каљаче“ лако су се скидале са ногу.

Негде у другој половини 18. века прва гумена обућа стигла је у Северну Америку. Американцима се свидела ова новина и они су почели да купују велике количине каљача. Купци су замерали само то што су све гумене ципеле биле исте величине. Да би се томе доскочило произвођачима каљача послани су у Јужну Америку дрвени калуци разних величина.

Међутим, тек после откривања процеса вулканизације гуме почела је израда каљача за какве ми данас знамо. То је било 1839. године.

### БАЛЗАК И ЛОПОВ

Славни француски књижевник Оноре де Балзак опазио је једне ноћи провалника који је тумарао по соби и претресао фиоке његовог писачког стола. На велико запрепашење лопова Балзак се гласно насмејао и рекао му:

— Смејем се што ви ноћу покушавате да нађете оно што мени ни дању не полази за руком.

### БИЗМАРКОВА ОСТАВКА

Бизмарк се носно мишљу да 1876. поднесе оставку, али цар о томе никако није хтео да чује. Како је Бизмарк остајао упоран цар му љутито рече:

— Угледајте се на мене. Ја остајем на својој дужности иако сам од вас старији 18 година.

— То ме не чуди — одговори му Бизмарк — коњ се увек брже умори од јахача.

### ДРЖИ СЕ РЕЦЕПТА

Славни хумориста Сафир никако није волео да узима лекове. Једном га лекар запиташе:

— Јесте ли се држали рецепта?

Сафир одговори:

— Докторе, да сам се држао рецепта сломио бих врат јер сам га јуче бацно кроз прозор са другог спрата.



### ПРЕБРЗ ЗАКЉУЧАК

Амерички сликар и графичар Џејмс Уистлер (1837—1903) често је живео изнад својих могућности, задуживао се и увек имао за петама гомилу поверилаца. Али, њихови доласци нису га много нервирани: дочекивао их је што је могуће срданије.

Једном, кад му је један од њих дошао да покуша да наплати дуг, Уистлер га је понудио шампањцем.

— Кад не можете да плаћате своје дугове, како можете да дозволите себи да пијете шампањац? — бесно га је запитао.

— Не љутите се и не доносите пребрз закључак — одговори му Уистлер. — Уверavam вас да ни шампањац није плаћен.

Ripley's

## Веровали или не!

САМО  
ЈЕДАН  
ЈЕДИНИ

СРЕБРНИ НОВЧИЋ  
ЗВАНИ ЕКИ  
БИО ЈЕ ИСКОВАН  
НА КОРЗИЦИ  
1736.  
ГОДИНЕ.



Тешкак песнички  
посао

ШАРА-СИМОН ТЕВЕНО (1759-1821)  
ФРАНЦУСКИ ПЕСНИК  
КОЈИ ЈЕ У 15. ГОДИНИ ПОСТАО ПРОФЕСОР  
ГИМНАЗИЈЕ, НИЈЕ МОГАО ДА ПОЧНЕ  
ДА ПИШЕ СВОЈЕ ПЕСМЕ АКО СЕ ПРЕТХОДНО  
НЕ БИ ЛУЉАО У ПОСТЕЉИ 24 ЧАСА.

ЛАДГИН

РОБ ЕГИПТАСКОГ  
СУЛТАНА КАЛИЛА,  
БИО ЈЕ ОСУЂЕН НА СМРТ ВЕШАЊЕМ—  
АЛИ СЕ КОНОПАЦ ПРЕКИНУО  
И ОН ЈЕ ПО ПРАСТАРОМ ОБИЧАЈУ  
БИО ПОМИЛОВАН.  
КАСНИЈЕ ЈЕ УБИО СВОГ ГОСПОДАРА,  
ЗБАЦИО С ПРЕСТОЛА  
ЊЕГОВОГ  
НАСЛЕДНИКА И САМ  
ПОСТАО СУЛТАН ЕГИПТА 1296,  
ДА БИ ТРИ ГОДИНЕ  
КАСНИЈЕ  
БИО ЗАДАВЉЕН.



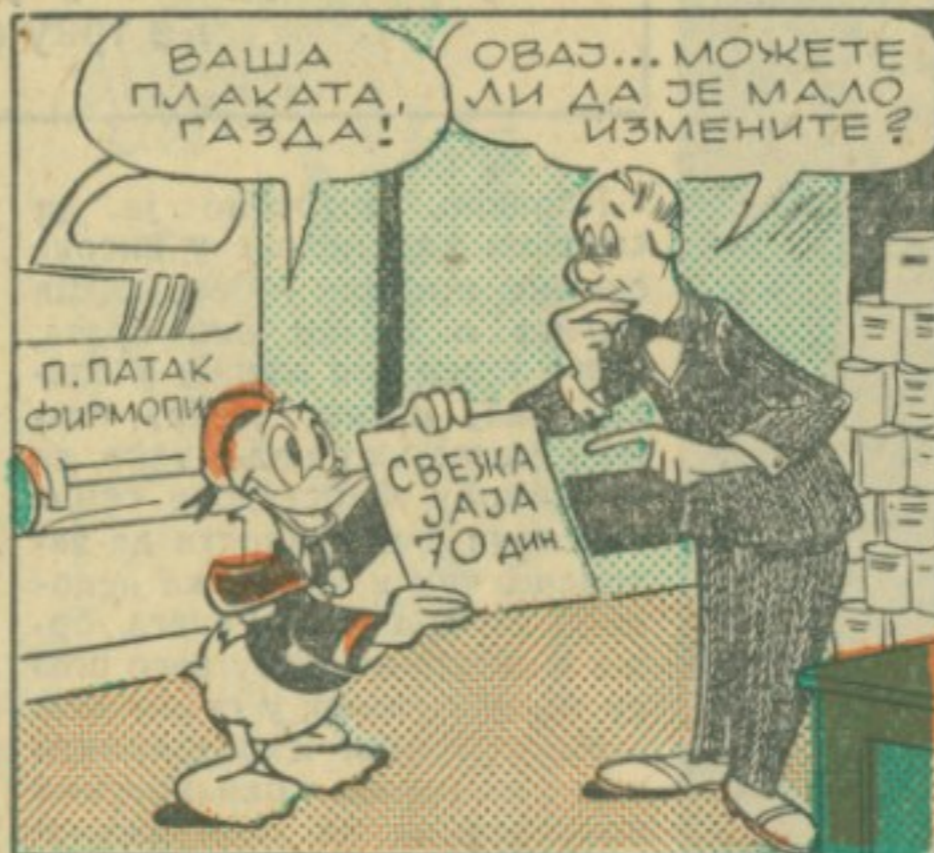
ЧУВЕНЕ ШПАНСКЕ СТЕПЕНИЦЕ У РИМУ  
КОЈЕ ИМАЈУ 136 СТЕПЕНИКА  
У СТВАРИ СУ СВОДИНА ФРАНЦУСКЕ  
И ЗА ЊИХ ИТАЛИЈА ПЛАЊА  
ГОДИШЊУ ЗАКУПНИНУ ОД ЈЕДНЕ ЛИРЕ.



ПРАМЧАНА  
ФИГУРА  
НА НОРВЕШКОМ  
БРОДУ  
М.С. БОНАРА  
САСТОЈИ СЕ ОД  
25.000  
КОМАДИЊА  
СТАКЛА.

WALT DISNEY

# ПАЈА ПАТАК



## СПОРТ

# БОБ-СКИЈЕ НА ОЛИМПИЈСКИМ ИГРАМА

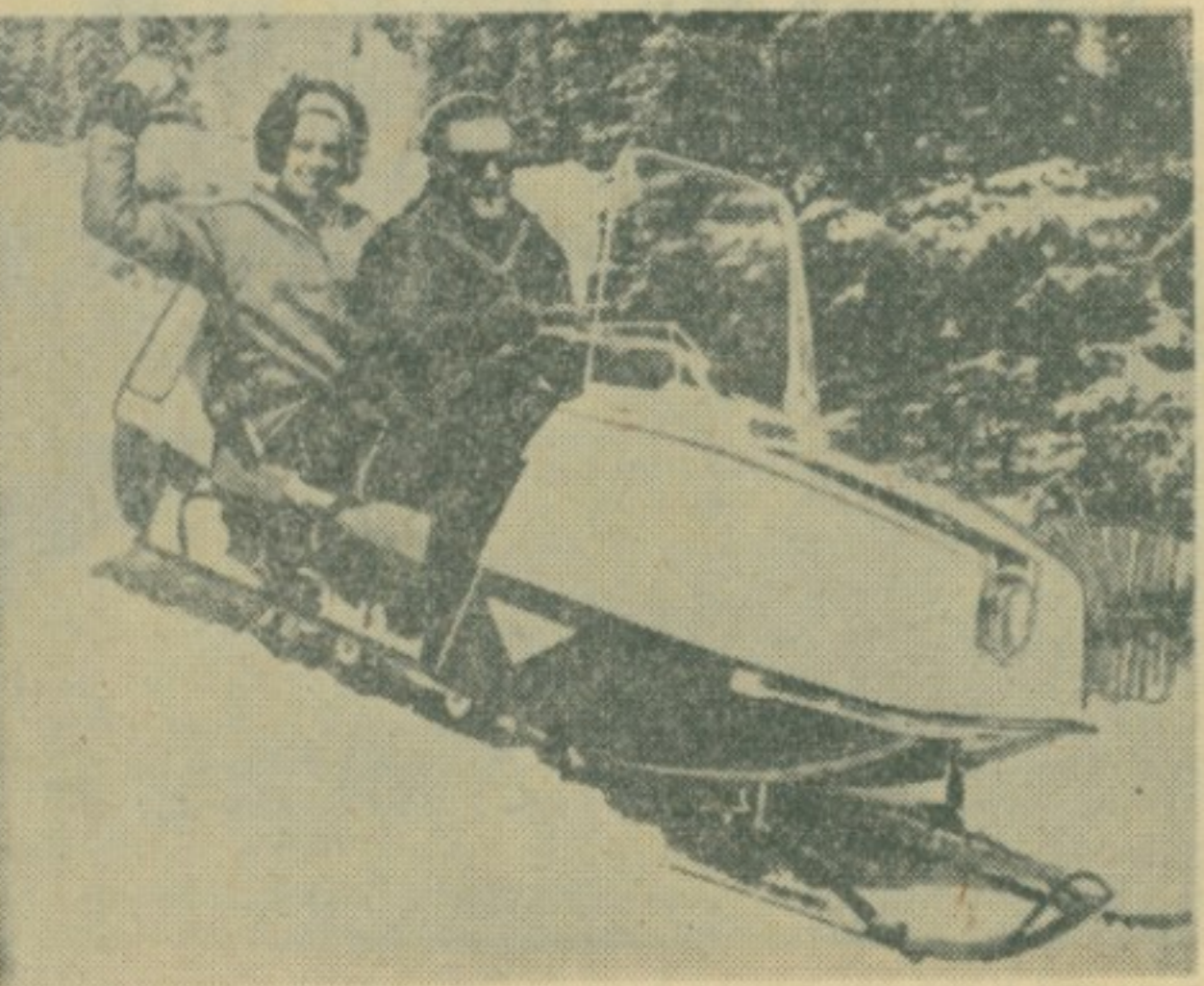


БИЦИКЛА КОЈИ УМЕСТО ТОЧКОВА ИМА СМУЧКЕ

Као и у свим спортоким дисциплинама тако последњих година и у зимском спорту има новитета. Класичне скије почињу већ да застаревају а уместо њих љубитеље зимског спорта све више освајају мотоцикле, аеро-скије и боб-скије. Мото-скије су нарочито погодне за разношење поште по тешко проходним снежним путевима. У последње време све више их употребљавају становници планинских области за обављање свакодневних послова. Аеро-скије су у ствари гумени душек прилагођен за снег. Погодне су за зимско смучање на висини већој од 2.000 метара. Као ни мото-скије тако ни аеро-скије нису намењене за

спорт. То није случај са боб-скијама које су напротив намењене спортистима и то на специјалним стазама као што је, на пример, она у француском зимском спортоком центру у Межеву. Боб-скије личе на бицикл који само уместо точкава има скије: једну предњу на којој се налази управљач и другу позади на којој се налази седло. Ове скије су повезане оквиром. Сам возач има на свакој ноzi по једну малу скију дугачку око 40 сантиметара на чијем се задњем делу налазе крампони са тестерастим зупцима који омогућавају скијашу да се заустави, закочи или окрене заједно са возилом. Ове скије су погодније од

класичних и због тога што се на њима лакше учи и вози. Због све веће популарности ова дисциплина је предвиђена и у зимским олимпијским играма које ће се одржати 1972. године. Према неким сачуваним документима изгледа да су прве боб-скије употребљене још 1891. године. Међутим, тек 28. јануара 1951. године одржано је прво званично такмичење боб-скијаша у Немачкој. Боб-скије су погодне и за љубитеље великих брзина. Тако је Аустријанац Ерих Брентер спуштајући се низ један нагиб постигао просечну брзину од 164 километра на час.



Уређује: Паја Патак

# Ква Ква



### Беспосленима забрањен улаз

Шиља је ушао у Микијеву канцеларију и почео да прича. Мики је био врло запослен, па изгуби стрпљење: — Зар ниси приметно да на мојим вратима пише: „Беспосленима забрањен улаз“ вискиј он на Шиљу. — Како да нисам, одговори Шиља и врло ми је мило. Јер ако нешто на свету мрзим то је да ме људи прекидају и говору.

### Добро место

На вратима стана Мики Мауса зачукала једна девојка. Мики отворила врата. — Послали су ме из бироа за послугу, рекоше ми да тражите девојку. — Забуна, јер ја све сама радим, зачуђено одговори Мики. — О, па то је место онда као створено за мене, задовољно рече девојка.

### Уместо златног сата...

Шеф каже Паји Патку: — Пошто смо приметили да већ дуже времена

закашњавате на посао решили смо да вам поклонимо будилник уместо златног сата који бисте добили кад бисте отишли у пензију.

### Зашто јој није рекао

Понај купи једног скупог папагаја за кога му је продавац рекао да говори више језика и замоли да га одмах пошаљу Оливиној кући. Увече сврати к њој и запити: — Како ти се свиђа поклон?

— Пробаћем га за вечеру — одговори Олива. — Шта, да га ниси испекла — наљути се Понај — па то је папагај који говори десет језика! — Десет језика? Па зашто ми то није рекао? — искрено се зачуди Олива.

### Познаје публику

Паја Патак улази у пиљарницу и каже продавцу: — Желео бих да купим све залихе парадајза и јаја које имате у радњи. Пиљар се насмеја и рече: — Кладим се да вечерас идете у позорнице да гледате оног старог комедијанта. — Да, само тај комедијант сам ја — одговори Паја Патак.

# МАГНЕТ СПАСАВА ЗАТРПАНЕ



РАЗГОВОР НА 2.100 МЕТРА: РУКОВОДИЛАЦ АУСТРИЈСКЕ ПЛАНИНСКЕ СЛУЖБЕ СПАСАВАЊА ВАСТЛ МАРИНЕР (ЛЕВО) И ПРОНАЛАЗАЧ СОНДЕ ДР ФЕРСТЕР.

Лавинске сонде и специјално дресирани пси представљали су донедавно једину могућност да се затрпани спасу од беле смрти. Сада је уведена нова метода — Ферстеров сонда, справа која повезана са сигналним магнетом који затрпани има уза се, може за знатно краће време, него што је до сада било могуће, електромагнетским путем да пронађе жртву.

Недавно се у Тиролу на висини од 2.100 метара могао видети човек који је носио у рукама металну цев савијену под правим углом. Доњим крајем полако је превлачио преко снега. То је систематски истраживано, као минодетектором. Изненада из малог звучника, који је планинар носио на грудима преко винд-јакне, одјекнуло је продорно, јасно брујање. Уједно је мала казаљка на тахометарској скали причвршћеној на металној цеви почела снажно да титра. Само после неколико секунди пронађен је узрок брујања, односно титрања казаљке: закопан у земљи лежао је предмет величине кутије за шибице у црвеном

пластичном завоју, тежак 70 грама. На њему је стајао натпис: „Сигнал-магнет“.

Овај мали магнет у црвеном пластичном завоју — повезан са Ферстеровом сондом — омогућује убудуће планинској спасилачкој служби да за најкраће време ископа затрпани испод лавине и спасе им живот.



СПАСИЛАЧКИ МАГНЕТ НОСИ СЕ ОКО ВРАТА.

Сваке године само у Аустрији гине просечно 50 људи под лавином. Зимске сезоне 1963/64. од 47 затрпаних у алпским долинама 12 је пронађено за сразмерно кратко време а од њих је један једини остао у животу. Сваки покушај да се жртве извуку испод снега представља трку с временом

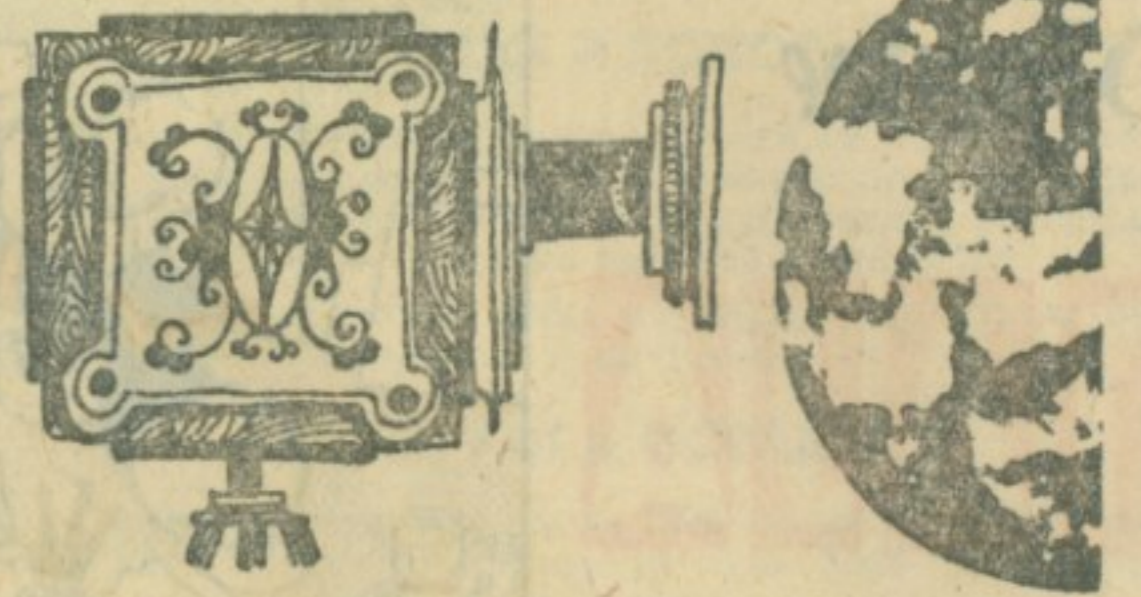
Наравно, потребно је да скијашки кад полазе у високе снежне пределе обесе такав магнет о гајтан око врата, ставе у џеп или зашију у одећу. Овај магнет ствара снажно магнетско поље тако да су помоћу Ферстерове сонде спасиоци у могућности да затрпани, чак и ако леже неколико метара испод снега, брже и сигурније нађу него што су то, на пример, у стању пси.

Многобројни експерименти под најтежим околностима показали су да претраживање једног хектара лавинске површине са досада уобичајеном сондом захтева десет часова. Због тога могућност да се затрпани жив спасе износи свега један одсто. Ферстеровој сонди је за исту површину потребан свега један час. А време је одлучујуће при спасавању жртава лавина: што се брже одређено подручје темељито истражи, тим су веће шансе да се затрпани живи ископају.

У Тиролу, Форарлбергу и Баварској ће се ове зиме — ако затреба — први пут применити нове Ферстерове сонде. Др Фридрих Ферстер је сто електромагнетских сонди бесплатно ставио на располагање планинској спасилачкој служби, жандармерији и неким алпским планинарским удружењима.



ФЕРСТЕРОВА СОНДА ПРИЛИКОМ ТРАГАЊА: БРУЈАЊЕ НАЈАВЉУЈЕ ДА СЕ У БЛИЗИНИ НАЛАЗИ МАГНЕТСКО ПОЉЕ.



## Електронски рачунар и космичка фотографија

Амерички научник доктор Натан, члан Националне управе за испитивање космичког просторства, предлаже оригиналан метод помоћу којег се може побољшати јасност снимка Месеца достављених на Земљу с космичких бродова или сонди. Он сматра да се за помоћ треба обратити електронским рачунарима: Фото-снимак добијен из космоса разбива се на 90.000 тачака. Осветљеност сваке такве тачке биће другачија и „машински“ памти степен те осветљености. Електронски рачунар може да разликује 64 степена осветљености. Поређења ради рећи ћемо вам да се слика на телевизору сматра одличном ако тачке на екрану имају десет разних степени.

## УГРОЖЕН БЕЛИ МЕДВЕД

Белом медведу, највећем становнику Арктика, прети изумирање. Научници сматрају да ће те судбине бити поштеђен само ако се забрани лов на беле медведе. Операција „бели медвед“ ујединила је норвешке, данске, совјетске, америчке и канадске научнике. Торе Гјелсвик, сарадник норвешког поларног института у Тромсеу, обавестио је недавно све своје колеге да је Совјетски Савез већ забранио лов на беле медведе. Према подацима којима Гјелсвик располаже, његове совјетске колеге процениле су број белих медведа на 5.000. Канађани говоре о свега 1.000, а Американци о 19.000 медведа. Већина медведа није заштићена националним законима о лову јер живи у међународним водама. Наиме, медведи се пливајући удаље од најближе обале или чврстог леда и по 460 километара. Како тврди норвешки зоолог, прошле године су само норвешки ловци убили 400 медведа. Ескимни смеју да убију онолико медведа колико им је потребно за исхрану. Прави проблем представљају према речима Торе Гјелсвика канадски и амерички ловци који, сасвим неспорски, пуцају на медведе из авиона и хеликоптера.

# ЛАВИНА БРЖА ОД ЗВУКА

Људи су у давна времена бежали од високих и гостољубивих и заснежених планина. Тек у средњем веку почели су да настају високе горе и суочавају се с разним опасностима од којих су најтеже последице имале лавине. Први подаци о катастрофама проузрокованим кретањем снега потичу с краја средњег и почетка новог века. У Леош ле Бену у Швајцарској лавина је 1518. године усмртила преко 60 људи. С пролећа 1595. године, лавина је затрпала корито Роне и у поплави, која је настала услед тога, утопило се хиљаду лица. У Леош ле Бену је 1719. године било 55 мртвих а у Јурама је следеће године од лавине страдало више хиљада људи.

Примери из новијих времена су много катастрофалнији. У САД 1910. године лавина је однела три воза при чему је страдало 108 путника. У Швајцарској је она 1917. године бацила у провалију воз са више од десет вагона. За време жестоких борби које су у току првог светског рата вођене између аустријских и италијанских алпских ловаца, лавине су биле виновнице много већег броја смртних случајева него пушчана зрна. Само 13. децембра 1916. године снег је на аустријско-италијанском фронту изазвао смрт десет хиљада војника.

У Енгандину је 1962. године један усов збрисао за неколико тренутака шуму од 5.000 дрвета. У Перуу те исте године са врха Монт Хаускаран (6.773 метара) откачила се леда на маса која је пала на глечер испод врха и покренула лавину снега, леда, блата, камења и земље тешку 3 милиона тона која се брзином од сто километара на час стро-

поштала на осам села у долини и убила 4.000 људи. У току прошле зиме лавина је однела још један воз у САД, а на путу између Техерана и Каспијског језера убила 30 људи.

Мада су опасна места и стрмине познати као и то у којима се доба дана и године најчешће покрећу снежне масе, испитивања су показала да преко 90 одсто лавина покрећу саме жртве или они који се налазе поред ње. Лавине се ретко покрећу на падинама чија стрмина има мање од 50 степени. Оне најчешће настају када је снежни покривач дебео један метар или више, кад снег није довољно слегнут а његови слојеви се разликују по чврстини и са става. Вршена су испитивања да би се израчунало колика је тежина снега који се налажи на одређеној површини. Почетком децембра помоћу динамометарских опруга израчунато је да на падини од 18 степени притисак снежног покривача за 24 часа порасте за 265 килограма на квадратни метар. Крајем маја притисак је достигао 1830 килограма на квадратни метар.

Најбрже лавине проузрокује лак и растресит снег звани пршић. Слој таквог снега дебео један метар достиже брзину од 400 километара на час. На челу снежне масе ствара се слој компримираног ваздуха. Притисак тог ваздуха може да износи хиљаду килограма на квадратни метар. По проласку лавине настаје неочекивана ваздушна депресија која на оштре запрепашћење мештана планинских насеља извлачи из соба намештај, носи кровове и кида прозоре из њихових рамова. Усове неки пут прате ударни таласи брзине звука. Ако

се лавине од растреситог снега нађу збијене у узаном „кулару“ ударни слојеви достижу чак и брзине веће од звука. Тада настају детонације и снежне експлозије.

Највећи притисак, па према томе и најтежа разарања, проузрокују услови влажног снега. Измерени притисци овог снега достижу 40 до 60 тона на квадратни метар. Каква је то страховита снага може се оценити ако се зна да је за превртање једне локомотиве довољан притисак од 850 килограма на квадратни метар.

Поред страховите механичке снаге, удари лавине дејствују ваздушним притиском затрпавањем, рушењем, (слично као код бомбардовања), гушењем и — брзином. Сви ти чиниоци здружени представљају такву опасност да човек захваћен лавином само у 20 одсто успева да се спасе.

Најмање су опасне оне лавине које се могу предвидети. Познато је да после обилних снежних падавина лавине треба, у највећем броју случајева, очекивати већ следећег дана. Што се тиче конфигурације терена најчешће су лавине у „куларима“ и „каминима“. У Француској се лавине стрпоштавају редовно кроз 750 таквих каменитих теснаца.

Постоје лавине које се виде када наилазе. Оне обично настају с пролећа услед отапања снега и готово увек иду истим правцем тако да их спретај смучар може да избегне.

Поред страховите механичке снаге, удари лавине дејствују ваздушним притиском затрпавањем, рушењем, (слично као код бомбардовања), гушењем и — брзином. Сви ти чиниоци здружени представљају такву опасност да човек захваћен лавином само у 20 одсто успева да се спасе.

Најмање су опасне оне лавине које се могу предвидети. Познато је да после обилних снежних падавина лавине треба, у највећем броју случајева, очекивати већ следећег дана. Што се тиче конфигурације терена најчешће су лавине у „куларима“ и „каминима“. У Француској се лавине стрпоштавају редовно кроз 750 таквих каменитих теснаца.

Постоје лавине које се виде када наилазе. Оне обично настају с пролећа услед отапања снега и готово увек иду истим правцем тако да их спретај смучар може да избегне.



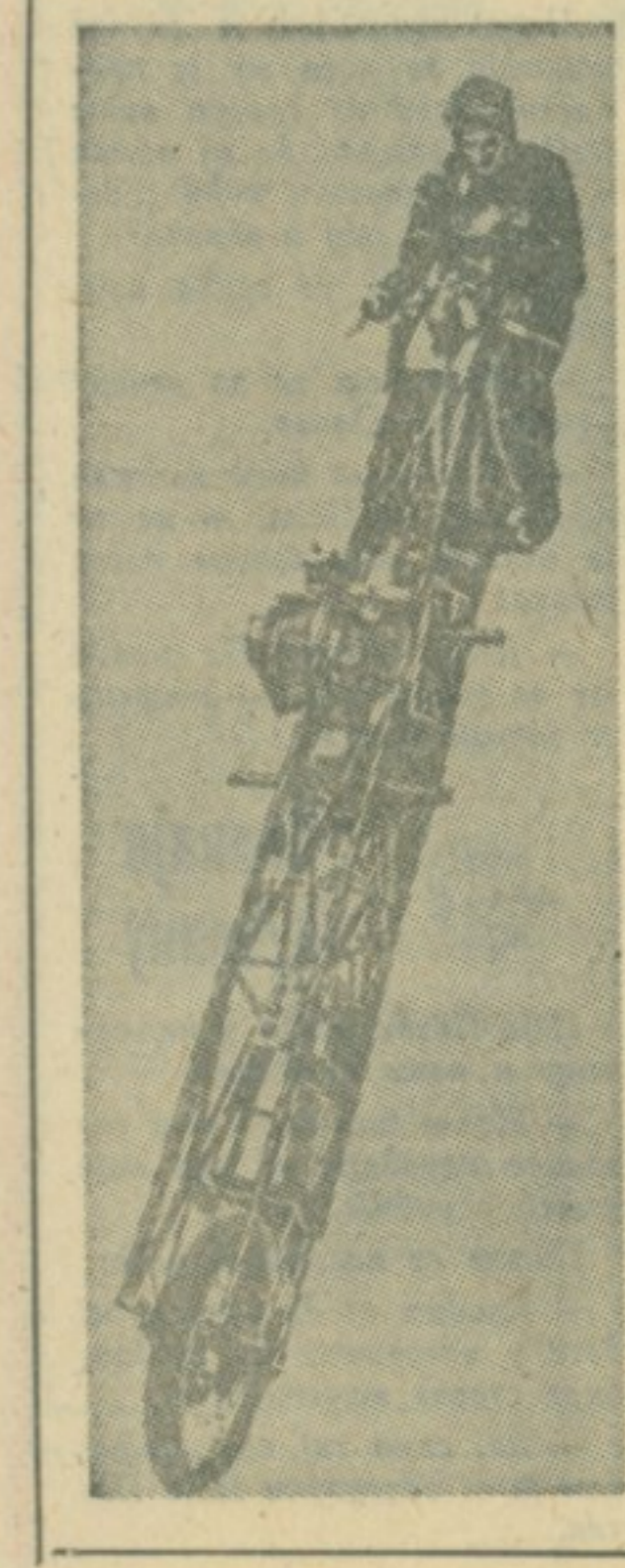
У ЗАУЗУ У ШВАЈЦАРСКОЈ ЛАВИНА ЈЕ ПРЕСЕКЛА ОВУ КУЉУ НА ДВА ДЕЛА. УДАРНА СНАГА ЛАВИНЕ ВРШИ ПРИТИСАК ОД 60 ТОНА НА КВАДРАТНИ МЕТАР

## МОТОЦИКЛ ОД 4 МЕТРА

Енглески конструктор ракета Клај Вем начинио је мотоцикл дугачак 4 метра. Возач седи иза задњег точка док је предњи, да би се постигла равнотежа, истурен далеко напред. Мотоцикл има мотор аутомобила „Фолксваген“. Конструктор је успео да овим мотоциклом постигне брзину од 200 километара на час.

## У упутству не пише

У неким специјализованим француским радњама могу се купити боје за псе и мачке, помоћу којих се црна длака претвара у белу или риђу у сиву и обратно. Кад нова боја временом досади власнику, довољно је да се длака пребрише влажним сунђером па да се врати стара. Како се при том осећају животиње, то у упутству за бојење не пише.





Иза јужног поларног круга лежи огроман континент — Антарктик. Ту чак и преко лета владају мразеви, а температура се зими спусти и 80 степени испод нуле. Ветрови дувају таквом силом да би престигли и најбрже возова

# ДОМАЋИНИ АНТАРКТИКА И ЊИХОВИ ГОСТИ

Људи и пси на Антарктику су за сада још гости. Домаћини Антарктика су пингвини, који већ много хиљада година живе у тим пределима. Они пријатељски дочекују своје госте. На обали се срећу и друге животиње: фокс и албатроси најчешће.

## „Научни секретар“

Пас Шарко није био лепотан. Па ипак су га ставили на чело запреге. Лепи ескимски пси са пљоснатим именима — Казбек, Орао и Дунав — морали су да га слушају и трче за њим. Постао је предњак зато што је био старији и јачи од других паса. А још и стога што је искусан гонич Мосенч установио да он има „органи заторских способности“. Сви пси у зимовнику Мирни поштовали су пегавог пса и послушно прекидали међусобно гложење чим би чули његово упозоравајуће: „р-р-р“.

За запрегом су ишла два човека: водич Мосенч и научник Втјурин. Требао је превалити 300 километара по замрзлом мору и покупити узорке леда, а онда лед упутити у лабораторију.

Два човека и 14 паса. На околу снег без краја. Време променљиво, мења се такоређи сваког тренутка. Када су изишли из Мирног, сунце је јарко сјајало и било је тихо. Шарко је дао запрези такав темпо да је псе с тешком муком било могуће зауставити кад је требало узети узорак леда. Ускоро је дунуо јак ветар. Гонич се узнемирио: пси ће нерадо кретати даље после застоја ради одмора. У таквим условима они желе да се склоне од ветра и завуку у снег.

Узет је један узорак, други. Запрега јури даље. И одједном... Шарко успоравља ход, зауставља се. Људи примећују да је ту лед слободан од снега и да је лако узети узорак. Сила је Шарко, зна он где треба стати! — задовољно кажу људи.

Запрега је поново кренула. Превалима је километар и Шарко се поново зауставио као укупан. Поново на правом месту. Када је предњак и по трећи пут довео запрегу до места погоднијег за рад, Мосенч је задивљено рекао: „Није пас, већ прави научни секретар“.

А „научни секретар“ је једноставно паметан поларни пас. Он се околио и одрастао на снегу и познаје људске навике. Ако људи воле да се зауставе тамо где нема пахуластог снега и где је видљива гола лед, онда нека изволе. Док се они буду врзали крај препона секући лед, пси ће се одморити.

Три дана прошла су неприметно — дању рад а ноћу одмарање. Кренули су кући. По чепа је мењана. Заслепљивала је очи. Најзад су направили на

„мирну зону“ иза великог и високог леденог брда. Људи су се склонили испод шатора и чврсто заспали уморни од пута. А пси су лежали, приљубивши се уз шатор и забави носе у крзно. Снег их је завејавао, правно над њима покривач и они су задовољно режали грејући се у сну.

Није спавао једино „научни секретар“. Њему се ту због нечега допадало мада је у заветрини иза леденог брда било тихо. Шарко је подигао главу, ослушнуо, оћушно завукао и зарежао. Чуо се потмути звук као да је издасала велика звер. И Шарка је нешто повукло људима. Главно је залајао, а затим је почео да гребе шапама снег испод шатора. Пробудио је све псе. И они су се такође узнемирили и зашвили. Шарко је покушавао да уђе у шатор.

— Ама шта ти је? — упитао је Мосенч излазећи полу савињ из шатора.

Одмах је похитао да пробуди Втјурин.

Огромно ледено брдо, крај кога се налазио мали шатор, „пренуло се“. Нагло се на једну страну и лед око њега почео је пуцати. Још мало и пловеха ледена санта однекла би шатор у океан. Требао је одмах отићи без обзира на вејавицу...

И поново снег у очи, ветар и невидљивост. Али, испред запреге је „научни секретар“. Он јури право, не скрећући с курса — право кући.

## Кузма-Аустралијанац

Дански брод „Тала-Дан“ возио је аустралијске поларнике у њихову антарктичку базу у станицу Моусон. На броду се налазила смена зимовалаца и запрега паса. Путем је „Тала-Дан“ свратио у Мирни — у госте совјетским поларницима.

Сусрет је био пријатељски и срдљив. Аустралијски научници обишли су совјетске лабораторије, бравили у метеоролошкој станици, у радиоцентру, трпезарији. Чак су и у пстарницу завилили. Све их је интересовало. Руководилац Аустралијанаца Филип Лоу задржао се дуго у пстарници. Њему се јак допао један од паса — Кузма.

Кузма је био признати предњак међу псима Мирнога. И сам његов изглед уливао је поштовање не само псима већ и људима. Сива дугачка длака била је накомтрешена, а очи претећи светлוצале... Он је ретко лежао на свом месту, стално је ходао по пстарници, као да осматра свој посед. Други пси су му се уклањали с пута.

— То је пас! — зазидљиво је рекао Лоу. Да имамо бар једног таквог у запрези! Своје псе смо набавили у Канади од разних сопственика. Кавки су на послу — не знамо. И ниједан није предњак.

Шеф совјетске експедиције шапнуо је нешто гоничу. Овај је климнуо главом. Одлучено је да се пас поклати Аустралијанцима.

— Узмите га. Радимо на заједничком послу. А у нашу запрегу ставитемо другог предњака.

Лоу је дуго захваљивао на поклону.

— Лепа је то традиција — рекао је он. Још пре пола века Норвежани Амурдсен поклатио је нашем сународнику Аустралијанцу Моусову за прегу паса, која је прва бравила на Јужном полу. С тим псима Моусов је затим истраживао источни Антарктик.

И Лоу је наредио свом гоничу да поведе Кузму.

Гонич је пришао псу и узео га за огрлицу. Кузма је тако искозио зубе и зарежао да је гонич одскочио. А пас се завукао у дну пстарнице и није хтео да изађе иако су покушавали на све начине да га намене. Нудили су му рибу, хлеб, шећер, али он се није мицао. Онда је совјетски го-

крила — пречника око 4 метра — она као да је лежала на струјама ветра и тихо се љуљала. Тако се добар аливач одмара на равnoj површини воде... Затим је птица направила неколико замаха крилима, лако и брзо пристигла брод и поново се одмарала.

Снажан брод је пловио пуном паром, радила су сва четири дизел-мотора, а птица као да се подсмевала људима на броду. Два замаха крилима и поново је испред брода. Лебди као да сачекује брод и, ево, већ лети за бродом или крај саме његове вивце, осматрајући неће ли са палубе бити бачено нешто за јело.

Било је то лутајући албатрос — највећа птица која лети. Воли снажан ветар и бурно море. За време буре ветар удара о таласе и према небу се подижу снажне струје ваздуха. Оне помажу албатросу да лети.

Албатрос су назвали „лутајућим“ зато што он много путује. Ова птица се гнезди на прилазима Антарктика, на субантарктичким острвима Јужна Џорџија, Принц Едуард и Кергелен. А албатроси лете од тропика до самих обала Антарктика, на веома великим растојањима.

Још у прошлом веку капетан брода за лов на китове Едвардс ловио китове дуго није навраћао ни у једну луку. Радија тада није било. Како је он јављао о себи?

Едвардсови морнари ставили су на удицу мамац комад меса, и бацили га ван палубе. Албатрос је ухватио месо и нашао се на палуби. Капетан је написао целуницу и ставио на њој датум — 8. децембар 1847. године и тачне координате брода — 43 степена на јужне ширине и 148 степена и 40 минута западне дужине. Едвардс је ловио између Новог Зеланда и Јужне Америке.

Целуница је стављена у малену епрувету и привезана уз врат албатроса. Птица је пуштена са палубе и она се винула у небо.

Дванаест дана касније, 20. децембра овај албатрос са целуцом случајно је ухваћен у Чилеу, у Јужној Америци. За 12 дана прелетео је у правој линији 5.837 километара! Дневно је летео око 500, а на час око 20 километара. Толико ако је летео правом линијом. Али птица је ослетала да се одмори, тражила себи храну, јела...

У совјетској бази нису забравили Кузму. Радио-телеграфисти су редовно питали своје аустралијске колеге како живи пас. У почетку одговор је био увек исти: пас тугује. А онда су јавили: „Кузма ради одлично, води запрегу и већ је превалио стотине километара непознатим пределима. Хвала на помоћ!“

## Лутајући албатрос

Албатрос је први пут примећен далеко од антарктичких обала. Експедициони брод „Об“ прелазео је оспасну четрдесету ширину. Морнари је називају хучећом, јер ту увек бесне буре.

Море је и овог пута урвало и пенило се. Таласи су љуљали брод и заљускивали га. На палуби су се морнари морали држати за лејер — затегнуто уже, иначе се лако могло одлетети у море. А над китовом површином мора спок којом је лебдела огромна бела птица. Широко раширивши

да скрене. Време је пролазило. На острву је завладао неспокојство: брод је, на самом прилазу зимовнику, могао наћи на још веће санте и онда — ништа од смене.

Најзад „Сојаја“ је ушао у залив и зауставио се на 80 километара од острва. Тешке ледене санте и ледена брда која су се на њима појавила, спречавали су даље пробијање. На броду је одлучено да се зимоваци купује хеликоптером и да се овамо врате с пролећа, када се залив очисти и буде могуће да се приђе ближе бази и искрцају намирнице за целу годину.

Са ледоломца на обалу почео је да лети хеликоптер. Људи су се ужурбано спремали, пакујући само оно што им је најнеопходније... А пси? Они су били споконји, навикнути на пословну ужурбаност. Пред њима се, као и увек, налазила храна... Запреге су биле привезане крај кућеца.

Хеликоптер је направно неколико тура, а онда је капетан „Сојаје“ пришао руководноцу зимовника др Нишиборију.

— Треба се пожурити — рекао му је. — Погледајте!

Од плавог неба, вебо је постало мутносиво а све унаоколо прекривала је непрозирна магла.

— Немогуће је летети! За неколико тренутака неће се ништа видети...

— Сви зимоваци су овде

учесницима експедиције је и без тих питања било тешко, јер су они са својим пријатељима били превалили готово две хиљаде километара по суровом антарктичком терену. Заједно су се спасавали од ураганских ветрова, заједно су се уколавали у растресит снег, заједно откривали подмукле пукотине на леду. А морали су се вратити сами. Дочекали су их са прекорима због бездушности и нико није хтео да схвати да је свему била крива једино сурова природа Антарктика.

Талас протеста и саосећања за судбину паса обухватио је целу земљу. Нарочито су негодовала многобројна друштва покровитеља животиња. И, ево, 6. јула 1958. године у граду Осака откривен је споменик пострадалим псима. У парку под гранатим боровима на ниском пиједесталу чучало је петнаест паса. Од њих су се неки напрегнуто загледали у даљину, а други су имали главе подигнуто према небу и изгледало је као да ће сваког часа почети да завијају због усамљености и беспомоћности: где су људи?

Тако се у Јапану појавио први споменик „херојима Антарктика“. А ускоро су споменици псима подигнути у Јапанској престоници Токију, у Ваканај-парку на острву Хокајдо и по другим местима.

Протекла је година. У антарктичко лето „Сојаја“ је поново упловио у залив Лицов-Холм. Док је ледоломац лагано ломио лед, приближавајући се обали, према бази Сиова полетео је хеликоптер. Шест људи изишло је из кабине. Тужно су гледали у бело пусто поље. И одједном... Шта је то? Према њима су појурили пси! Они иста, које су пре годину дана морали ту оставити! Били су живи, здрави и весели, исто онако бујне длаке и исто као и раније пријатељски су се односили према људима.

Како су преживели? Чиме су се хранили? О томе се могло само нагађати. Вероватно, прегривавши своје ремеће и разбежавши се по острву, пси су направили на староседеце Антарктика — пингвине. Очигледно, на страни пингвина било је губитак...

Пси нису били у стању да саопште никакве појединости о свом боравку на леденом острву. Само су махали реповима и одавно гледали људима у очи.

— одговорио је Нишибори. Још једна тура и на обали ће остати само запрега паса.

Снажан налет ветра ударио је о бок брода и снежни нанос је брзо завејао палубу.

— Прекрцај летеће! — одлучно је рекао капетан. — Испловићемо на море. Ветар нагонити ледене санте, тешко ће мо се извући.

И ледоломац је отпловио. Крај кућица на ременима чекали су људе њихови четвороножни помоћници.

У Јапану су већ знали о судбини паса. Чим је брод упловио у луку, на њиховој палуби нашли су се дописнички радио-станица, листова, телевизије... Највише су се распитивали о псима. А

— одговорио је Нишибори. Још једна тура и на обали ће остати само запрега паса.

Снажан налет ветра ударио је о бок брода и снежни нанос је брзо завејао палубу.

— Прекрцај летеће! — одлучно је рекао капетан. — Испловићемо на море. Ветар нагонити ледене санте, тешко ће мо се извући.

И ледоломац је отпловио. Крај кућица на ременима чекали су људе њихови четвороножни помоћници.

У Јапану су већ знали о судбини паса. Чим је брод упловио у луку, на њиховој палуби нашли су се дописнички радио-станица, листова, телевизије... Највише су се распитивали о псима. А

— одговорио је Нишибори. Још једна тура и на обали ће остати само запрега паса.

Снажан налет ветра ударио је о бок брода и снежни нанос је брзо завејао палубу.

— Прекрцај летеће! — одлучно је рекао капетан. — Испловићемо на море. Ветар нагонити ледене санте, тешко ће мо се извући.

И ледоломац је отпловио. Крај кућица на ременима чекали су људе њихови четвороножни помоћници.

У Јапану су већ знали о судбини паса. Чим је брод упловио у луку, на њиховој палуби нашли су се дописнички радио-станица, листова, телевизије... Највише су се распитивали о псима. А

## РОГАТИ ЉУБИТЕЉ ГОЛФА

Чланови голф-клуба у енглеском граду Хеданглију најзад су открили где нестају лопте које су, прејак ударене, одлетеле ван игралишта. Наиме, некад-

но је угигнуо један бик који је свакодневно пасео траву на оближњој ливади: у његовом желуцу нађено је 56 лопти за голф.

## РЕНДГЕН-АПАРАТ ЗА ДЕЦУ

Мађарски лекари Поaldi и Ковач конструисали су занимљив додатни уређај за рендгенско снимање мање и сасвим мале деце. Положај пред апаратом потпуно је безопасан по здравље малишана. Поред тога, медицинске сестре које су досад приликом рендгенског прегледа или снимања морале да држе децу на рукама, сада су поштеђене излагања рендгенским зрацима.



# ДЕЦА ИЗ НОВЕ ШУМЕ



МАЂЕНИ ДЕЧАК БИО ЈЕ БОСОНОГ И ОДЕВЕН У ТРАВЕ! КАСНИЈЕ, КАД СУ ГА ПОЛОЖИЛИ У ПОСТЕЉУ, ОТВОРИО ЈЕ ОЧИ И ПОГЛЕДАО ОКО СЕБЕ...



У ОНО ВРЕМЕ ЉУДИ НИСУ ИМАЛИ ПОВЕРЕЊА У ЦИГАНЕ. АЛИ, СИРОТИ ДЕЧАК ДИРЊУ ЈЕ СРЦА МАЛИХ БЕВЕРЛИЈА.



ПАБЛО ЋЕ НАМ БИТИ ОД КОРИСТИ! АЛИ, ТО СУ ИПАК ЈЕДНА УСТА ВИШЕ!  
А МЕСА НАМ ЈЕ НЕСТАЛО! МОРАЊЕМО У ШУМУ... ДА УЛОВИМО НЕКО ДИВОЈЕ ГОВЕЧЕ!



НЕДЕЉУ ДАНА КАСНИЈЕ ЕДВАРД ЈЕ КРЕНУО КРОЗ ШУМУ ДА ПОСЕТИ ПЕШЕНЕ. ПОНЕО ЈЕ ПУШКУ И ПОВЕО ПСА. НА ЈЕДНОМ ГА ЈЕ ЗАУСТАВИО ЈЕДАН ГРУБ ГЛАС...



О ветровима се најчешће говори и пише кад њихово махнутање донесе смрт и разарање. Али, нису сви ветрови али и штетни. Напротив, ветрови доносе обиље и благодатање и омогућују живот у многим крајевима у којима би без њих било немогуће остати.

Они донос. кишу која омогућује гајење житарица и друге култура у областима које би се иначе претвориле у пустињу. Ист. ако ветрови опречавају да се северна Европа претвори у ледени привесак ларног краја и облажавају неосновну и ступава обала Јужне Америке. У Холандији су током историје ветрови покретали 9.000 ветрењача које су млеле жито, тестерисале дрво, помагале при исушивању мора. Ширили су и једра њихових бродова који су Холанђане прославили као велике морепловце и веште трговце.



# ДОБРИ ВЕТРОВИ

Људи често заборављају ове борбе ветрова док су имена ветрова који пустоше зима позната. То су тропски циклон, тајфун, торнадо, оркан. Мање познати ветрови имају често живописна имена. То су „отровни ветар“, „лековити ветар“, „ветар који брије“, „ветар који риче дуж четрдесете паралеле“, „килик“ на Аљасци, „наран“ у Јапану, „памперо“ у аргентинској пампи.

Најзначајнији и најкориснији су они ветрови који дувају увек у одређено време. То су ветрови — извори обиља и благодатања. Мونسони доносе јужној Азији кише које су веома плодни и обиља, западни ветрови покрећу токове Голфске струје и доносе северној Европи благу климу. Антарктички ветрови гоне хладну Хумболтову струју са товарима хранљивог планктона ка западним обалама Јужне Америке и доносе обиље хране најбројнијим рибљим јатима на свету. Стари Рим не би могао опстати без седам милиона хектолитара жита, које се сваке године увозило из Египта, а жито је допремао на крилима једара која су ширили ветрови који у Средо земљу сваке године с пролећа дувају на запад.

Људи ветрова мењале су чак и ток историје. Каприциозни ветрови однели су Џорџа Сомерса, који је 1609. године заплонио за Вирџинију, на Бермуде. Тако су откривена ова острва. Ветрови су се у бици код Ватерлоа заверили против Наполеона. Они су изненада донели пљусак који је претворио бојно поље у каљугу по којој није могла коњица јуришати нити се могла муњевито премештати артиљерија, а то су биле војне операције у којима је Наполеон био ненадмашан мајстор.

Хидрограф америчке морнарице Матија Фонтен Мори је први средином XIX века графички представио ваздушна струјања у свету. Сакупио је податке о правцу, времену и тачним датумима дувања поје диних ветрова и учртао у карту. Тако се сазнало да краћи пут на мору није увек и најбржи. Захваљујући ветровима брод који је пловио за Ау

стралију стигао је два пута брже ако је пловио дуж бразилске обале па око крајњег рта Јужне Америке Хорна него ако је пловио за неколико хиљада километара краћим путем дуж афричке обале.

Колико живот људи зависи од ветрова најбоље показују мونسони. Када они не дувају, у току зимских и пролетњих месеци, изнад Индије шест месеци сија сунце, а сасушена земља претвара се у испуцано каменито тле. У марту у Бомбају не падне ни кап кише а у јулу мونسони донесу обиље од 635 милиметара воденог талога. Постоје врло необични али веома значајни локални ветрови. Такав је баварски фен. Да би прешао планинске баријере влажан ваздух, који носе топли јужни ветрови, мора да се дигне врло високо. При том се он охлади а његова влага кондензује у дажд. Силезани с друге стране планина он се компримира и загреје. Тако хладан ваздух с једне стране планинског ланца постаје топао и сув с друге и обрнуто.

У швајцарским планинама топли фен је у стању да за 24 часа отопи огромне количине снега, које ни најжешће сунце не би могло да отопи за 15 дана. На тај начин се многе долине за врло кратко време ослобађају за пролетне културе. Летњи фен убрзава зрење воћа. Међутим, он је толико топао да носи са собом и опасност пожара. Док он дува у многим местима је забрањено да се кува, пуши и пали било каква ватра.

Дејство топлот фена примећује се у многим земљама. Међутим, најинтересантији је онај који под именом „чунук“ дува дуж обала Монтане и канадске провинције Алберта. Стеновитим планинама тај морски ветар доноси снег и кишу, а реке и канале снабдева воденим талогом. Силезани затим низ источне падине он се претвара у топао сув

ветар, који у месту Харви (Монтана) неки пут за свега три минута подигне температуру за 17 степени. У Калгарију (Алберта) под његовим утицајем забележене су за кратко време температурне промене од 26 степени испод до 24 степена изнад нуле!

У великим пустињама често дувају јаки ветрови. Такозвани „ветар од 120 дана“ који дува из иранске пустиње преноси некад количине песка довољне да се затрпа читав град.

Северна Америка није заштићена планинским ланцима од северних ветрова који усевају хладан поларни ваздух. Стога ледени ветрови из Сибира и Аљаске зачас охладе централну Америку. Тако се десило да је северни ветар у Тексасу за свега неколико часова оборно температуру са 24 степена изнад на шест степени испод нуле.

Више сафелита опремљених најсавременијим инструментима крстаре око Земље да би за потребе светске метеорологије прибавили податке о понашању ветрова, на пример о томе како се образују облаци. У току је и слање 10.000 балона који ће више месеци осматрати атмосферу и пружити помоћ метеоролозима који са 15.000 осматрачких тачака прате метеоролошке промене на Земљи.



## ЗИД — ТВ ЕКРАН

Амерички архитекти у својим плановима за стамбене зграде предвиђају постављање великих телевизијских екрана у дневним собама. Сви делови телевизијског апарата смештени су и скривени у зиду.





### ВАЈАРСТВО И ЕЛЕКТРОНИКА

Девојка на слици с чуђењем посматра необичну скултуру начињену од необраћеног и изувијаног челика у једном америчком електронском центру где је њен стваралац приказује уз разне комбинације разнобојног осветљења и електронску музику.

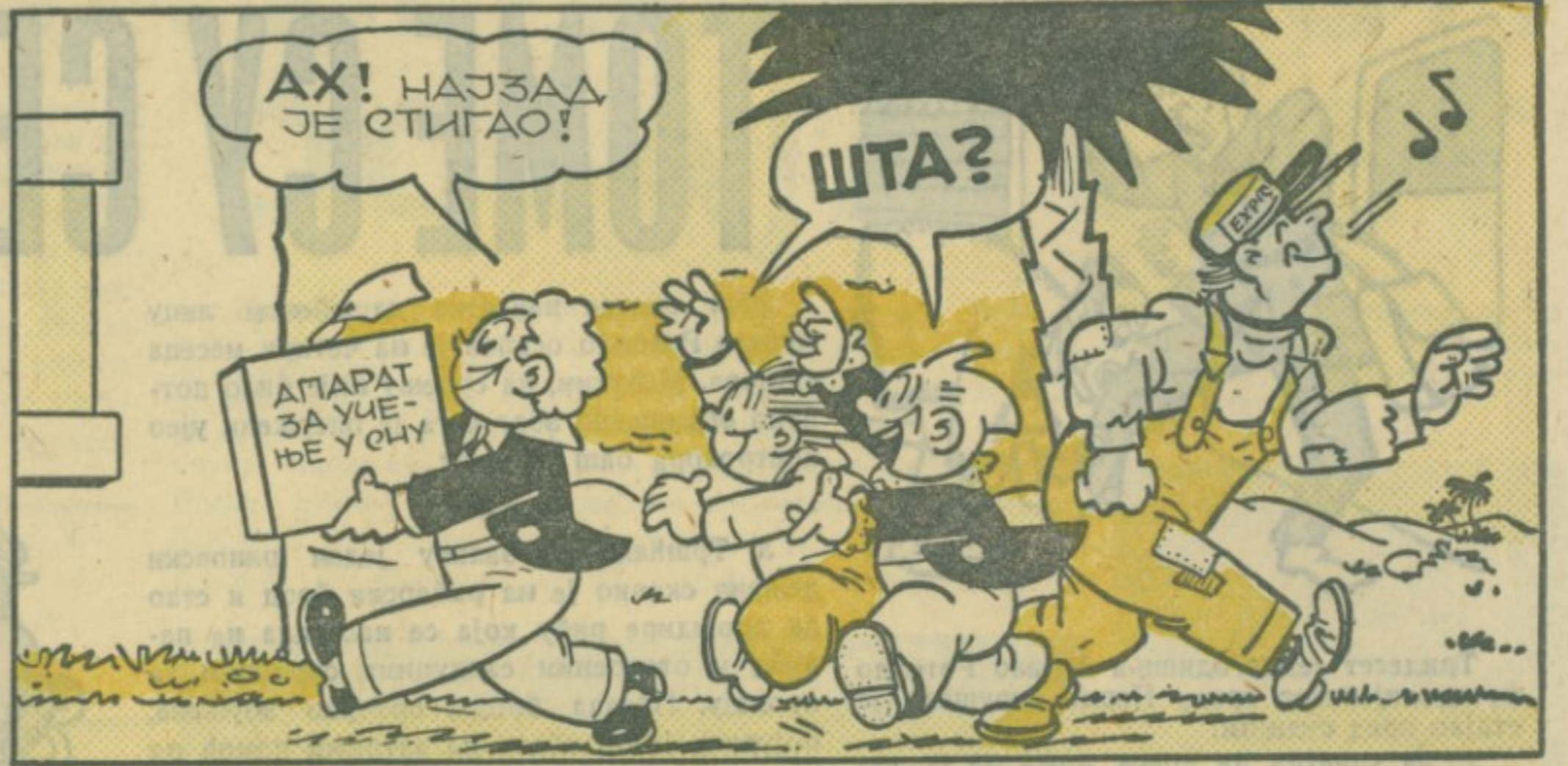
### ЗБОГ ХРАНЕ...

У Енглеској је пронађен специјални састав хране за кокошке носиле који доприноси да су њихова јаја знатно већа од нормалних.

### НЕ ВЕЋИ ОД КУТИЈЕ ЗА ШИБИЦЕ

Минијатурни апарат за прислушкивање не већи од кутије за шибнице, на нашој слици, успешно је испробан у Британској пошти. Мали је и због тога погодан за сакривање а може да хвата разговоре и на 8000 метара удаљености.

Апарат је већ послужио полицији која је помоћу њега ухватила неколико уцењивача и лопова.



## Удаљени као звезде...

Напољу сјајна, пуна веградске светлости — последња децембарска ноћ. Улицама промичу људи, жене и деца. Журе у пријатељске куће, хотале, ресторани и свуда где се народ спрема да дочека Нову годину.

— Доста, Марженка, и ја мислим да је било доста, али опет спреман сам да кренемо. Знаш Нова година је...  
— Доста, Марженка, и ја мислим да је било доста, а ти, како изгледаш... Кад помислим...  
— Не, Марженка, дивно је кад ја помислим на ову светлу као зима хладну ноћ у којој ће људи бити топлији него вулкан Кракатау кад се десила ерупција, племенитији него сви проповедници љубави који су се појавили у историји, а лажљивији него хиљаду Минхаузена. Заиста то је чудно весело.

— Доста, Марженка, и ја мислим да је било доста, али опет спреман сам да кренемо. Знаш Нова година је...  
— Доста, Марженка, и ја мислим да је било доста, а ти, како изгледаш... Кад помислим...  
— Не, Марженка, дивно је кад ја помислим на ову светлу као зима хладну ноћ у којој ће људи бити топлији него вулкан Кракатау кад се десила ерупција, племенитији него сви проповедници љубави који су се појавили у историји, а лажљивији него хиљаду Минхаузена. Заиста то је чудно весело.

— Доста, Марженка, и ја мислим да је било доста, али опет спреман сам да кренемо. Знаш Нова година је...  
— Доста, Марженка, и ја мислим да је било доста, а ти, како изгледаш... Кад помислим...  
— Не, Марженка, дивно је кад ја помислим на ову светлу као зима хладну ноћ у којој ће људи бити топлији него вулкан Кракатау кад се десила ерупција, племенитији него сви проповедници љубави који су се појавили у историји, а лажљивији него хиљаду Минхаузена. Заиста то је чудно весело.



— Доста, Марженка, и ја мислим да је било доста, али опет спреман сам да кренемо. Знаш Нова година је...  
— Доста, Марженка, и ја мислим да је било доста, а ти, како изгледаш... Кад помислим...  
— Не, Марженка, дивно је кад ја помислим на ову светлу као зима хладну ноћ у којој ће људи бити топлији него вулкан Кракатау кад се десила ерупција, племенитији него сви проповедници љубави који су се појавили у историји, а лажљивији него хиљаду Минхаузена. Заиста то је чудно весело.

— Доста, Марженка, и ја мислим да је било доста, али опет спреман сам да кренемо. Знаш Нова година је...  
— Доста, Марженка, и ја мислим да је било доста, а ти, како изгледаш... Кад помислим...  
— Не, Марженка, дивно је кад ја помислим на ову светлу као зима хладну ноћ у којој ће људи бити топлији него вулкан Кракатау кад се десила ерупција, племенитији него сви проповедници љубави који су се појавили у историји, а лажљивији него хиљаду Минхаузена. Заиста то је чудно весело.



Тридесет седмогодишњи Ангело Ротондо из италијанског града Парме скрушено је стајао пред судијом:  
— Ја схватам да човек може да се наљути ако га тргну иза сна — говорио је судија. — Али, све мора да има границу...  
Оптуђени је покушао да се одбрани:  
— Сваког дана путујем железницом на посао и с посла. Пошто је то локални воз, углавном нам не контролишу карте. Ако и контролишу, онда највише једанпут. Међутим, овај контролор ми је три пута тражио карту и три пута ме је пробудио. Зар не бисте и ви...  
Судија се побунио:  
— Не! И поред свега не бих ујео контролора. А поготову не за ногу...

# ТОМЕ СУ СЕ СМЕЈАЛИ У 1965.

Због озледе нанесене службеном лицу Ангело Ротондо осуђен је на четири месеца затвора. Међутим, на суђењу није било потпуно објашњено због чега је оптужени ујео контролора баш за ногу.

У Тршњанском заливу један циновски делфин скочио је на рибарски брод и стао да прождире рибу која се налазила на палуби у отвореним сандуцима спремним за продају. Посада брода, потпуно збуњена, појурила је на обалу да затражи помоћ од једног полицајца. Тек тринаестим метком полицајац је успео да „обори“ 500 килограма тешког делфина.

Свештеник Бил Милер из Колдвела, у америчкој савезној држави Канзасу, обећао је својој пастви да ће своје уобичајено недељно хуреће печење појести на црквеном крову, ако на недељну мису буде дошло више од 80 верника. У недељу се у цркви нашао 81 верник и свештеник је морао да



одржи обећање и да се заједно с ђурком испентра на кров и тамо руча.

Америчанац Лоренс Грант повукао је 37. потез у шаховској партији коју игра са једним својим пријатељем. Тај пријатељ већ одавно живи на шпанском средоземном острву Мајорки. Свој маратонски меч пријатељи су почели пре 36 година, док су још ишли у школу. Сваке године на једног од њих дође ред да повуче један потез и да о њему писмом обавести свог партијера. „Страшно ме занима да ли ће ми појести краљевог пиона — изјавио је Грант после свог последњег потеза. — Ако то учини матираћу га за десет година.“

Својим раком „Мис Мериленд“ гувернер истоимене америчке савезне државе Милард Товес освојио је прво место и награду из фонда који је, узгред буди речено, сам основао. Било је то на 16. такмичењу морских ракова одржаном у Крисфилду. Изненађење је било тим веће што се „Страшни Тед“, највећи фаворит, није пласирао међу прву тројицу. Рак „Страшни Тед“ је у предтакмичењима, да би их избацио с бојног поља, својим противницима откинуо њихове маказе. Победа „Мис Мериленд“ била је прослављена пивом и салатом од морских ракова. Треба рећи да су сви ракови учесници били поштеђени страшне судбине — да заврше у салати.

Екстравагантне Американке прогласиле су за последњи „крик моде“ живе бубе ба-

легаре које носе као украс. Бубе се купују код јувелира који им стављају око тела танке појасеве украшене драгим камењем. За појас је причвршћен алатан ланчић. Све то заједно причвршћује се помоћу игле на ревер од костима или на изрез хаљине. Кад се овај живи украс не носи на оделу чува се у нарочитом кавезу и редовно храни шећером. Један овако добро негован балегар може да поживи и шест година.

Балегар, златан ланац и појас коштају од 220.000 динара по навише. Уосталом, можда је и то мала цена за — бескрајну људску таштину и глупост.

Америка је земља која, свакако, носи рекорд у необичним законима. Понеки од њих, иако стари, нису баш бесмислени. Тако је у држави Висконсину и данас на снази закон према коме ниједна муштерија женског по-



да не може у једној радњи да проба више од шест хаљина или шест шешира. Али, шта да мислимо о закону који каже: „Ниједном етановику Њу Џерсија није дозвољено да сам себе уједе за нос.“

Четрдесет двогодишњи директор банке Ги Бае купио је у једној твужарској радњи у Декавилу, у јужној Француској, електричну бушилницу. „Ја веома радо мајсторишем у слободном времену“ — рекао је продацу. И док му је продавац паковао робу, директор је наскао с једним полицајцем који је навраћу у радњу. Мало касније се Ги Бае опет појавио у радњи. „Апарат слабо функционише. Сврдио се већ сасвим иступило“ — показао се трговцу. „А шта сте хтели њиме да пробуните?“ — запитало је продавац. — „Једну челичну плочу“ — одговорио је месје Бае. „Јасно — објаснио му је и посаветовао га трговац — Треба прво да избушите рупе од 4 милиметра, затим веће, па још веће. Не иде то одједном.“ И трговац је дао директору ново, оштро сврдло. Сутрадан Ги Бае нестао је из Декавила. Заједно с њим нестало је и милион нових франака у златним полулама, пет килограма златног новца, разни накит и хартије од вредности. Од 300 банких трезора био је опљачкан онај у коме се налазио највећи депозит. Око брава на сефу, на челичној плочи дебелој 20 милиметара, полиција је открила 14 рупа пробунених по свим правилима.

Андре Поше из француског градића Меденса мислио је да ће пријатно провести попдне. Сео је на обалу реке која протиче недалеко од града, бацно удицу и чекао да наиђу рибе. Али, уместо риба наишао је



бик. Андре је чуо иза леђа претећу рикву, окренуо се и угледао како му се, повијена чеља, бик приближава с очигледном намером да га нападне. Срећом, Андре Поше био је свестран спортиста. Онако у оделу скочио је у реку и заплонио према другој обали. Али, тек што је крочио на суво са ливаде на другој страни реке устремила су се на њега — два бика. Шта му је, јаднику, преостало? Поново је скочио у воду и допливао до средине реке где је успео да се дочепа једног стабла које је вода носила. Управљајући рукама као веслица, Поше је три часа провео на средини реке, све док бикови нису отишли са паше.

## ВИДРА-КОВАЧ

Занимљиво је посматрати како морска видра — сродница наше речне видре — долази до хране. Ове прилично велике животиње — могу бити дугачке и до метра — живе на обалама Тихог океана. Видре нарочито воле меко месо морских шкољки и пужева. Али, да би се до те посланице дошло треба разбити љушту шкољке — што видри и полази за руком. Лукава животиња употребљава као неку врсту наковња пласнат глатак камен дугачак и широк десет-петнаест сантиметара. Тражећи шкољке видра зарони до дна, а кад изрони на површину, преврне се на леђа стави камен на груди и чврсто држећи шкољку предњим шапама удара

њоме по камену, као чекићем по наковњу, све док се љуштура не отвори. Према мишљењу научника, видра просечно удари шкољком по камену од тридесет шест до осамдесет пута. Једна изразито енергична видра је за 86 минута заронила 54 пута и за то време је, да би дошла до посланице, ударила шкољкама по камену око две хиљаде пута. Природњаци су приметили да се видра дуже време служи једним истим оруђем, то јест да свој камен који јој служи као наковњ за време роњења сакрије „под мишку“. Видра се служи каменом и кад жели да са стене скине пужева који су се за њу залепили.

## АЛИ БАБА И ЧЕТРАДЕСЕТ РАЗБОЈНИКА



МАЛИ ЦРНИ ДЕЧАК ПОХИТАО ЈЕ ДА ИСПРИЧА АЈШИ ШТА ЈЕ ОТКРИО. ОНА ЈЕ БРЗО СКОВАЛА ПЛАН.



# ХАЈДУК ВЕЉКО

УРТА  
И  
ПИШЕ Ћ. ЛОБЧЕВ

ЗАПЛЕ-  
ЊЕНЕ  
ДУКАТЕ  
И  
ДРУГУ  
ЗОВНИ-  
ЦУ  
СРЕБРНИХ  
ТАЛИРА,  
ВЕЉКО  
ЗАПЕ-  
ЧАТИ  
И ПО-  
ШАЉЕ  
СОВЈЕТУ  
КАО  
СВОЈ  
УДЕО  
У  
НАРОДНУ  
КАСУ.



КАКО ТО ВЕЉКО ТАКО БРЗО  
ДОБИ ТОЛИКЕ НОВЦЕ?  
МОРЕ, ОТКУД ЊЕМУ БИМ-  
БАША, КАД ЈЕ ОН САМ  
ТЕК БУ-  
ДА ПИТАМО МОМ-  
КА ШТО ЈЕ ДОНЕО  
ПОРУКУ?  
ТЕК БУ-  
ДУБА-  
ША?



КО СИ ТИ?  
ЈА САМ ХАЈДУК-  
ВЕЉКОВ БИМБАША!  
А КАД СИ  
ТИ БИМБА-  
ША, ШТА  
ЈЕ ВЕЉКО?  
ОН ЈЕ ГОСПО-  
ДАР!



ДОК СЕ ЈОШ ПУШИЛА ОСМАН-БЕ-  
ГОВА КУЛА, ВЕЉКО РЕШИ ДА  
ИСПРОБА КОЊА... КУШЉА ЛАКО  
ПРЕСКОЧИ ПРЕКО  
ОБЕЛЕЖЕНОГ  
ШАНЦА...  
ОБЕЛЕЖИТЕ И  
ДРУГИ ШАНЦ!



ОБЕЛЕЖИТЕ  
ТРЕКИ  
ШАНЦ!

КУШЉА ПРЕСКОЧИ ОБА ШАНЦА...



НЕЋЕ МОЖИ! ТА НИЈЕ ПТИЦА!

ХОКЕ!  
МА КО ЈЕ ЧУО  
ДА КОЊ ПРЕСКО-  
ЧИ ТРИ  
ШАНЦА!

КАД СТИЖЕ ДО ШАНЦЕВА,  
ВЕЉКО МАМУЗНУ КОЊА...



КУШЉА КАО ДА ЈЕ ДОБИЛО КРИЛА...

## ШАХ И МЕДИЦИНА



Сваки шахиста има партију коју памти дуже од осталих. Кад је од кијевског научника, доктора медицинских наука Николаја Степановича Занодрата затражено да је означи, он је без размишљања рекао: „То је моја победа над Смисловом“! Чуђење брзо не стаје кад се дода да је то било 1938. године на свесавезном љачком турниру. Доктор Занодрата сачувао је ту партију и она, са још стотину осталих, прича о једној шаховској каријери која је остала незавршена. Док су његови другови Бронштајн, Баник, Хасин и многи други крчили пут ка шаховској слави, он је завршавао медицинске студије и улазио у свет науке. Ипак, кад је рат минуо, он је стекао право да учествује на финалном првенству Украјине. Желео је да игра, али није био сигуран да ли ће му дати одобрење директор института академије Н. Страженко. Мимо очекивања он му је рекао: „Ви се бави-

те шахом? То је добро. Он је користан и за лекаре. Желим вам успеха“. Његов наступ био је успешан: освојио је 5. место и титулу мајсторског кандидата. Наредне године биле су посвећене науци и све до 1960. године шах је пратио само преко штампе и шаховске литературе. У међувремену одбранио је докторску дисертацију и много пута био у ситуацији да и познавање шаха искористи као део терапије. Њему се нарочито урезао у сећање случај једног болесника. Надазио се у стању депресије и сви покушаји лекара да ступе с њим у контакт остали су без успеха. Неочекивано, приликом визите, он је упитао доктора Занодрату: „Јесте ли видели како је играо Таљ“ Шах је отворио срце болесника и веза је била успостављена. Исте вечери доктор, који је и сам поклоник игре Таља, нашао се у соби са болесником-шахистом. Из дана у дан његово

здравствено стање се побољшавало захваљујући терапији у којој је шах имао снагу лека. Занодрата се само за тренутак поново вратио на шаховско поље да би 1960. године потврдио титулу мајсторског кандидата и уједно заузео прво место на областном турниру друштва „Спартак“. Њему научни рад остаје примаран, али је ипак везан за шаховску таблу. Он на пример каже да је недавно у одсеку функционалне дијагностике почео успешно примењивати сокова засићених кисеоником и сматра да ће тај напатак бити користан и шахистима за време турнира, па се нада да ће се на предстојећем мечу за првенство света између Петросјана и Спалког на њиховим стошницама наћи боце с тим тзв. „еликсиром здравља“.

### У ишрази за рејким животињама

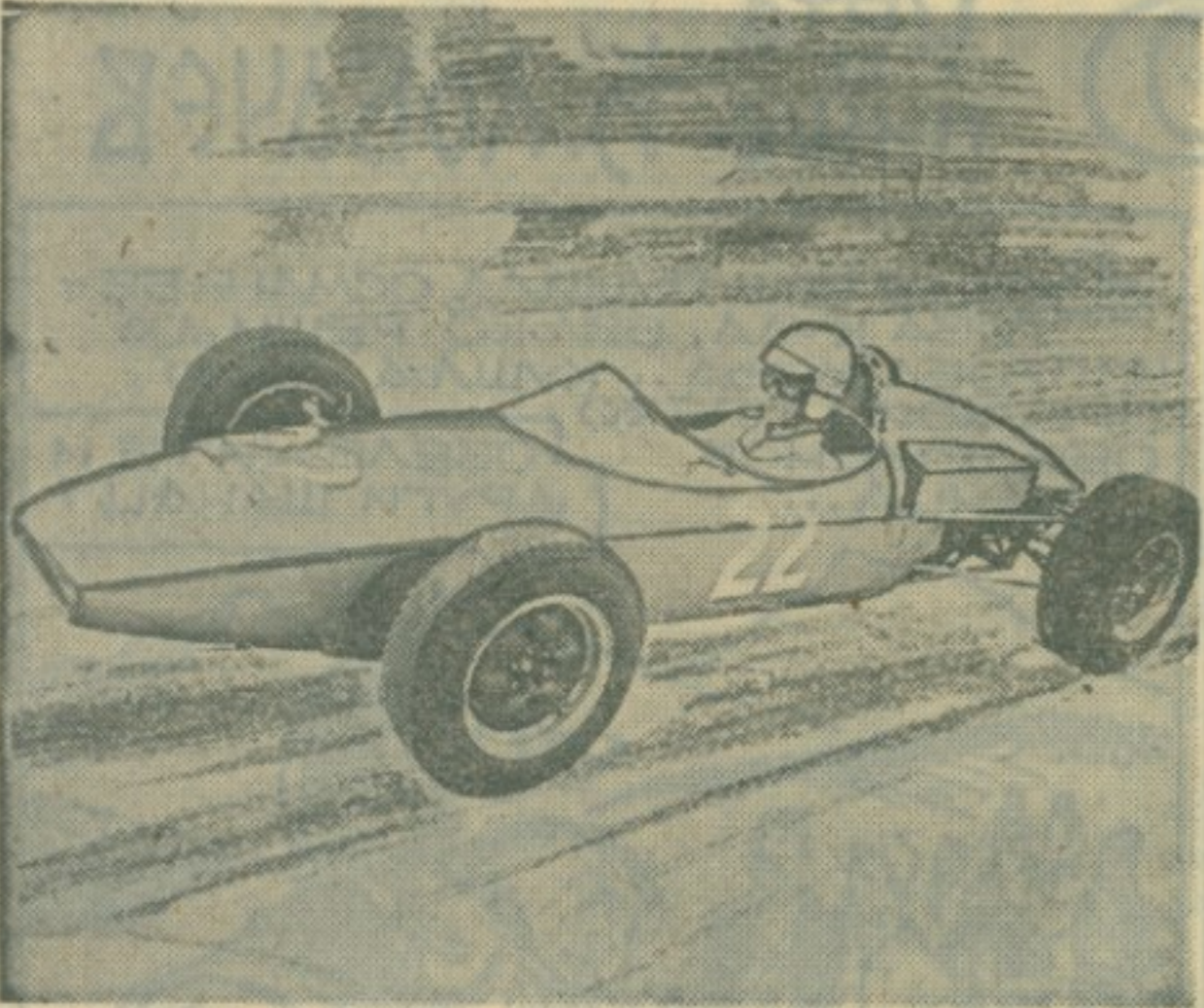
## ВОМБАТ-ПРУГАСТИ МРАВОЈЕД

Вомбат или пругасти мравоед (*Mitroscobius fasciatus*) врло је ретка животињца. Спада у ред торбара а живи само у далеком областима на југу и југозападу Аустралије у близини реке Сван, која се код Фримантла улива у Индијски океан. Тело вомбата дуго је свега 23 сантиметра, док његов, као у веверице густ реп, износи 17 сантиметара. Крзно му је мрке боје са белим попречним пругама на леђима. Предње ноге су му краће од задњих, њушка продужена. Карактеристични знаци: има 66 закрљалих густо збијених зуба као у рептила и веома дуг и лепљив језик. Храни се термитима а не мравима као што би се могло закључити по његовом имену. Својим канцама руши термитњаке, увлачи у њих свој дугачак језик на који се залепе термити. Жваће их не колико тренутака, прогута и одлази даље у потрази за храном. Пошто сем кани и зуба који су, као што смо већ рекли, дегенерисани нема ничег чиме би се одбранио од многобројних непријатеља; човека, животиња месождера и др., кад дође у опасност он и не покушава да се брани. Мале доноси на свет живе, веома слабе и готово без облика. Чува их у некој врсти џела на трбуху где остају све док не буду довољно јаки да се сами крећу.



### Маче у поштанском сандучету

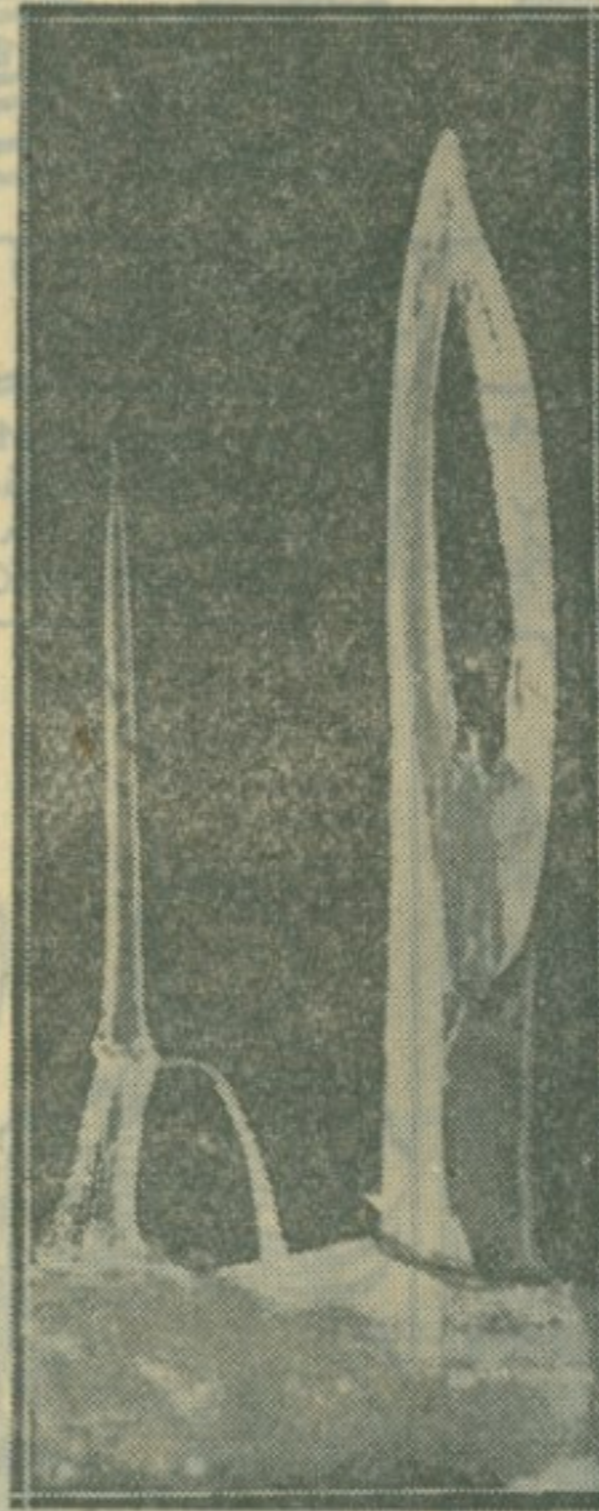
Када је једног јутра потпуковник Александер отворио сандуче за писма пред вратима своје канцеларије у Лондону, веома се изненадио када је у њему нашао једно веома лепо маче. На картону, који му је траком биз привезан око врата, била је прикачена банкнота од 10 шилинга и писало: „Молим вас примите ових 10 шилинга за њено издржавање“. Мада је поштанско сандуче било нешто веће од уобичајених, мачкица је у њему била прилично притешњена. Али „Фили“ — како ју је њен нови господар назвао — брзо се опоравила и весело се игра као свако маче.



# НЕ МОЖЕ БЕЗ БРЗИНЕ

После више од десет година застоја француски тркачки аутомобилизам поново доживљава успехе на пистама на којима се одржавају највећа такмичења за светско првенство. Конструктори нових тркачких кола „алпина“ и „матра“ су стари ас Гордини и Ределе. Захваљујући њима Французи су у току последњих 18 месеци однели неколико запажених победа и заузели више места међу победницима. Сјајна енглеска тркачка кола „брабхам“, „лотус“, „јагуар“ и „купер“ више нису супериорна над француским.

неколико младих асова међу којима се највише истиче двадесет осмогодишњи Жан Пјер Белтоаз, победник велике трке око Ремса у јулу ове године. За овог сјајног тркача који је постао шампион Француске за ову годину, кажу да је рођени возач. У трци „12 часова око Ремса“ у јулу прошле године његово возило је у пуној брзини излетело из једне кривине и, пошто се неколико пута преврнуло, разбило се о један зид. Белтоаз је срећом остао у животи, али је сломио лакат леве руке, претрпео неколико тешких прелома костију, напрсла му је и лобања. Провео је шест месеци у болници где је требало да му буде одсечена нога. Међутим, он није дао свој пристајак и — извукао се. Данас храмље, нема зглоб у левом лакту и рука му је укрупњена. Белтоаз је ипак остао на тркачкој стази. За њега се конструишу специјална кола и упркос томе што је инвалид, он побеђује. Пошто се прославио у Ремсу, стигао је други у Руану а први у Мањи-Куру и Коњаку. Нов тркачки аутомобил „матра“ тужао је у његовим рукама више пута до сада непобедива енглеска кола „брабхам“.



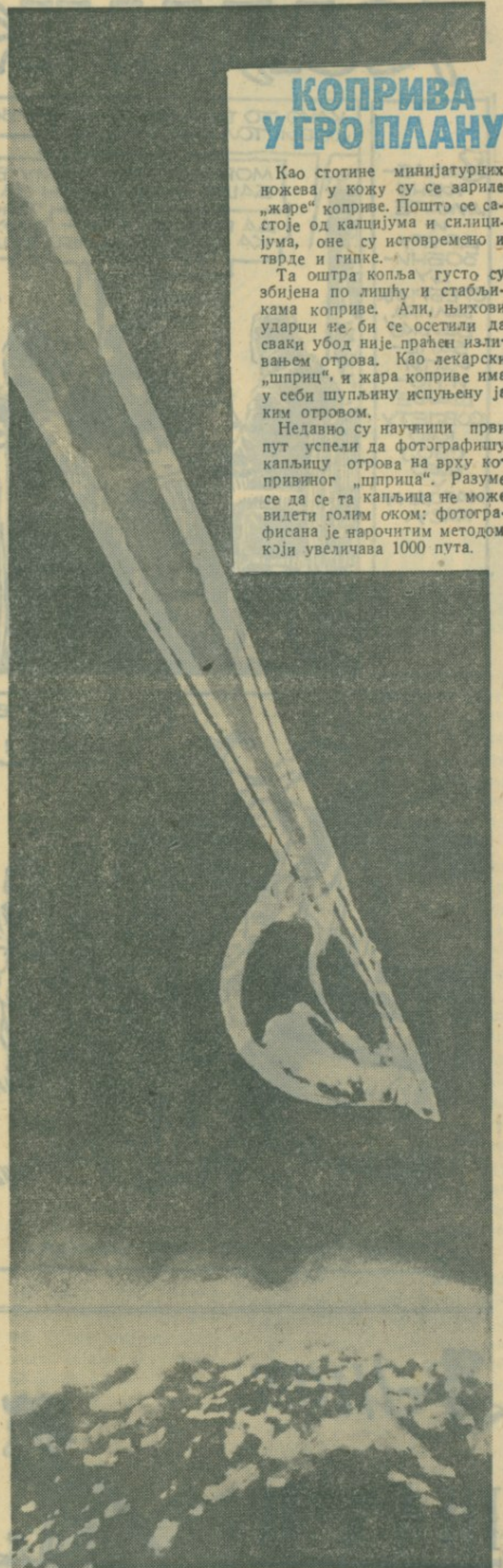
ЛЕВО: ОШТРО КОПРИВИНО „КОПЉЕ“ ДУГАЧКО ЈЕ ЈЕДАН ДО ДВА МИЛИМЕТРА. ДЕСНО: ВРХ НАЈТАЊЕ И НАЈОШТРИЈЕ ИГЛЕ ЗА ИНЈЕКЦИЈЕ КОЈУ ЈЕ ДОСАД НАЧИНИО ЧОВЕК. УПОРЕЂУЈУЊИ ИХ НЕМИНОВНО ДОЛАЗИМО ДО ЗАКЉУЧКА ДА ЧОВЕК ЈОШ НИЈЕ У МОГУЋНОСТИ ДА НАЧИНИ ИНСТРУМЕНТ КАКВИМ РАСПОЛАЖЕ КОПРИВА.

## КОПРИВА У ГРО ПЛАНУ

Као стотине минијатурних ножева у кожу су се зариле „жаре“ коприве. Пошто се састоје од калцијума и силицијума, оне су истовремено и тврде и гилке.

Та оштра копља густо су збијена по лишћу и стабљикама коприве. Али, њихови удари не би се осетили да сваки убој није праћен изливом отрова. Као лекарски „шприц“, и жара коприве има у себи шупљину испуњену јаким отровом.

Недавно су научници први пут успели да фотографишу капљицу отрова на врху копривиног „шприца“. Разуме се да се та капљица не може видети голим оком: фотографисана је нарочитим методом који увећава 1000 пута.



КАПЉИЦА ОТРОВА НА ВРХУ „ЖАРЕ“

## Каспијско море се суши

Највећем затвореном мору на свету прети опасност од исушивања. Како тврди професор Гјуа, сарадник Океанографског института Совјетске академије наука, ниво Каспијског мора се у периоду од 1930. до 1965. године спустио за 2,5 метра. До 1976. године треба рачунати са опадањем нивоа за још један метар. Полагано али стално загревање Каспијског базена и подизање мегобројних брана на рекама које се уливају у ово море, чиме је смањено притицање воде, учинили су да се ниво мора снизи. Совјетски геолози сматрају да би се прилив воде могао повећати на тај начин што би се вода из север-

ног језера Онеге, каналом дугим 200 километара, спроводила у Волгу, највећу притоку Каспијског мора.

## Највећа антена

На Антарктику, 1.440 километара од Јужног пола, подигнута је највећа антена на свету. То је бакарни кабл — дугачак 33 километра и 600 метара — покривен пластмасом.

Помоћу ове антене научници испитују сметње које настају у атмосфери. Сматра се да те сметње настају услед муња.

# WALT DISNEY МАЈМУНСКИ СТРИП

МАГНЕТОФОНСКА ТРАКА ВРТЕЛА СЕ ЦЕЛУ НОЋ...

... А ЊЕГОВИ СОНЕТИ ИСКРЕНИМ ОСЕЋАЊИМА И БОГАТСТВОМ МАШТЕ...

... ЊЕГОВЕ ДРАМЕ ОДЛИКУЈУ СЕ ДУБОКИМ ПОЗНАВАЊЕМ ЛОУДСКЕ ПСИХОЛОГИЈЕ...

РОДИО СЕ У СТРАТФОРДУ НА ЕВОНУ ГДЕ МУ ЈЕ СТАЈАО МЕСАР...

ПОСЛЕ „НОЋИ УЧЕЊА“ НОРМАН И ЛЕОН ДОШЛИ СУ НА ИСПИТ...

УБИТЕ СЕ ЗА ЧАСТ И СЛАВУ НАШЕ ГОДИНЕ!

ПА... ОВАЈ... ПОКУШАЊЕМО!

НОРМАН ЈЕ СА СТРАХОМ ПОЧЕО ДА ЧИТА ПИТАЊА, А ОНДА...

!

!

ПИШУ КАО ПОМАХНИТАЛИ! МОРА ДА ЗНАЈУ СВА ПИТАЊА!

У СТУДЕНТСКОМ ДОМУ, ПОСЛЕ ИСПИТА!

НА СВА ПИТАЊА САМ ОДГОВОРИО!

И ЈА! СВЕ САМ ЗНАО!

!

ТИ СИ ХЕРОЈ ДАНА!

ЧЕКАЈТЕ! ЈАВЉА СЕ НАШ ШПИЈУН, ПРОФЕСОРОВ АСИСТЕНТ!

ШТА? ЛЕОН ЈЕ ПАО... ДОБИО ЈЕ 5! И НОРМАН ЈЕ ПАО!

И МЕРЛИН ЈЕ ДОБИО ПЕТИЦУ!

НАСТАВИМО СЕ

У ваке две до три године појави се нека нова забавна игра која осваја свет. Још нам је у сећању игра звана „хула-хоп“ која је потекла у Америци, великом брзином освојала цео свет да би исто тако брзо пала у заборав и тако доживела судбину игре Јо-Јо, која је била веома омиљена између два светска рата.

И ова игра, о којој ћемо донети неколико података, настала је такође у Америци и напречац освојила запослене људе, који тврде да у њој налазе не само забаву

већ и умирење за нерве и подстицај за машту.

Главни реквизит ове игре је лопта, не већа од тениске, али коју Американци због њених необичних својстава називају „суперлопта“. Јер, ако се ова лопта баци с висине играчевог рамена, она се, пошто додирне тло, на ново враћа до руке онога коју је бацио. Ако се, пак, њоме свом снагом удари о тло, она може да одскочи и до висине која одговара трећем спрату. А ако се баци испод стола, она удари у унутрашњу даску стола, одскочи на

# НОВА ИГРА ЛОПТОМ ОСВАЈА СВЕТ

тло и дође до руке која ју је бацила. Овакав правац путања сличан је путањи аустралиског бумеранга. Непредвиђене реакције ове лопте омогућавају да се изведу најфантастичнији потези. Наравно, то захтева дужу вежбу.

Игра „суперлоптом“ настала је случајно. Њен пронала-

зач Норман Штрингл, који је запослен као хемичар у једној америчкој фабрици за производњу каучука, требало је да доврши нови састав каучука намењен индустрији.

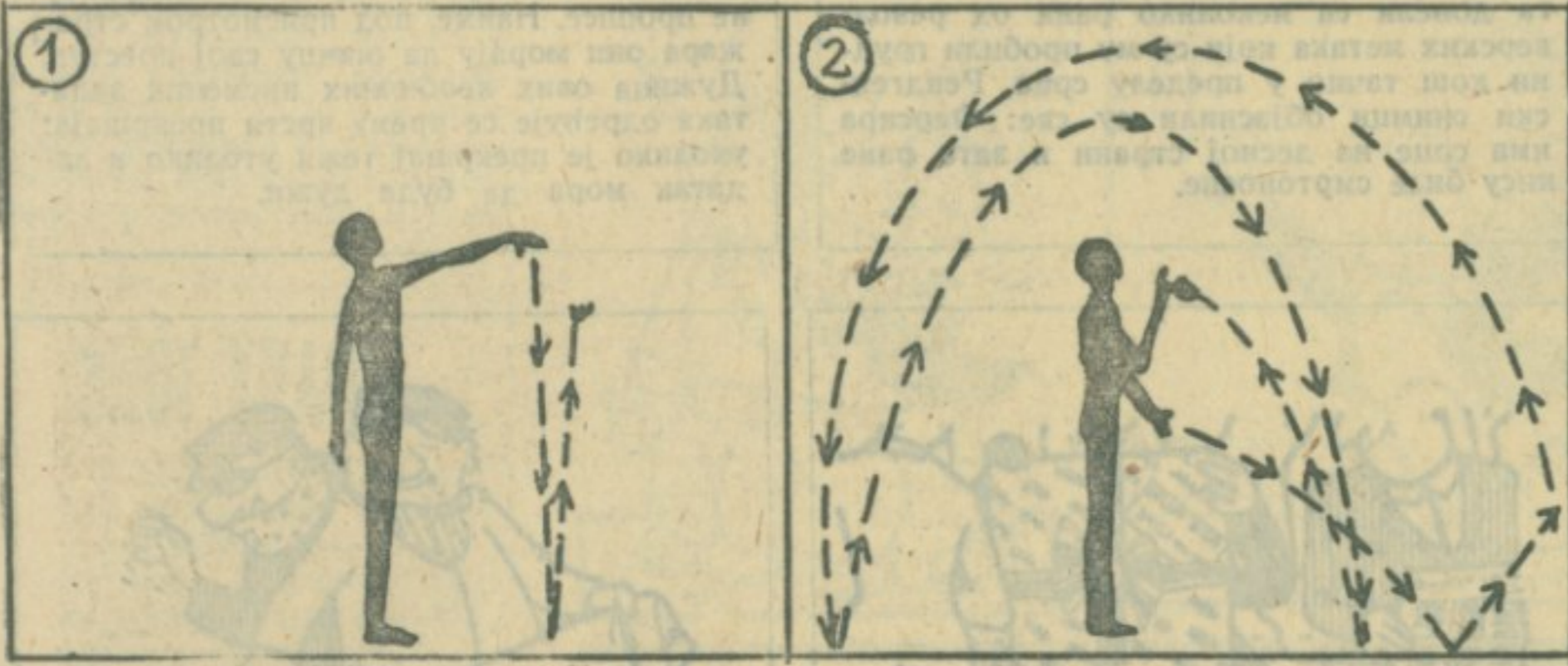
После дужег истраживања Штрингл је добио каучук отпоран на притисак од 25

хиљада килограма, чија је отпорност на трење минимална, а еластичност достиже коефицијент 90%.

Међутим, на његову несрећу или срећу овакав састав каучука није одговарао потребама индустрије. Због то-

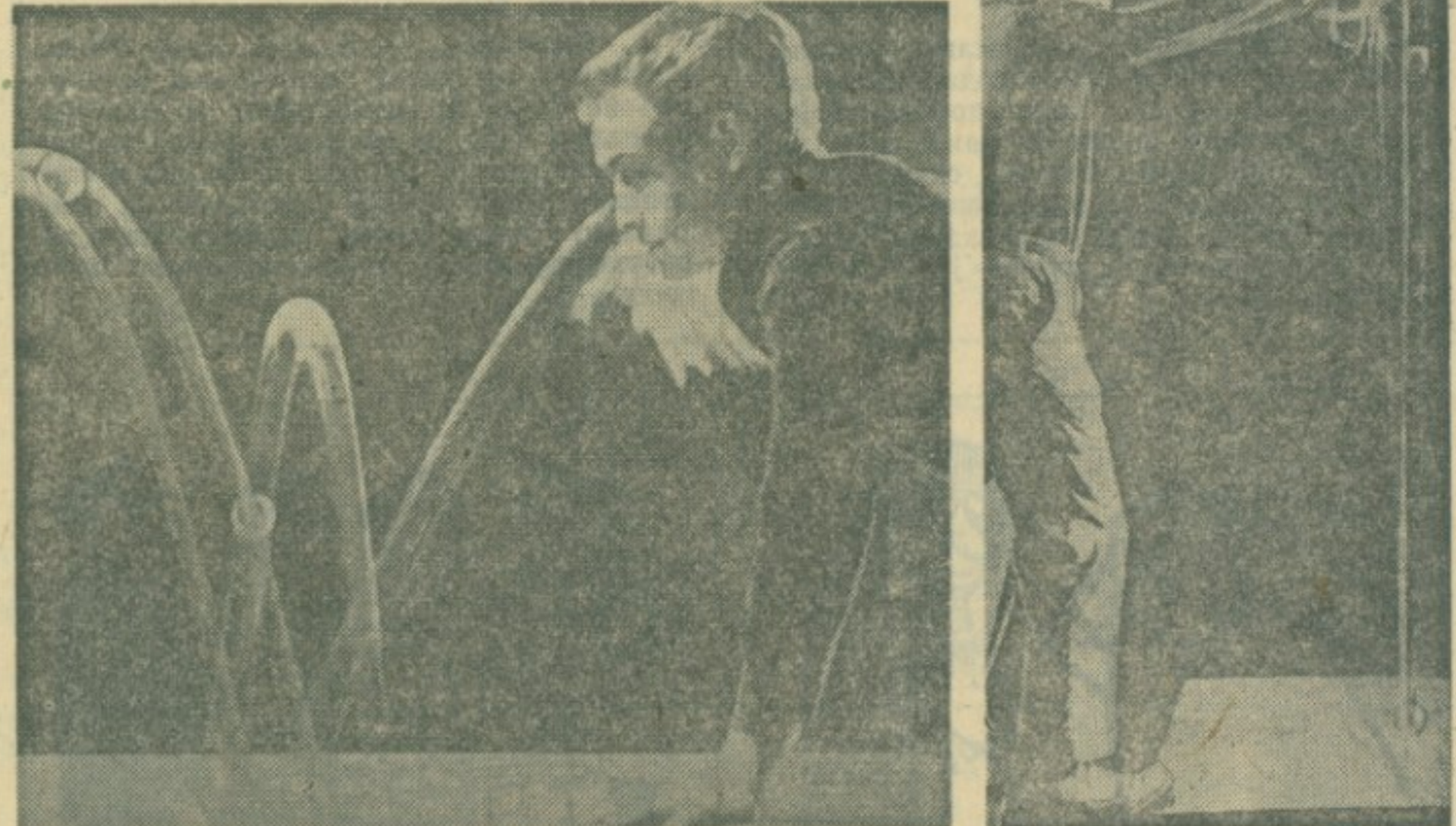
га је добио одобрење да од њега направи шта хоће. Штрингл је изабрао играчку — лопту.

## Неколико правила ове игре са »суперлоптом«



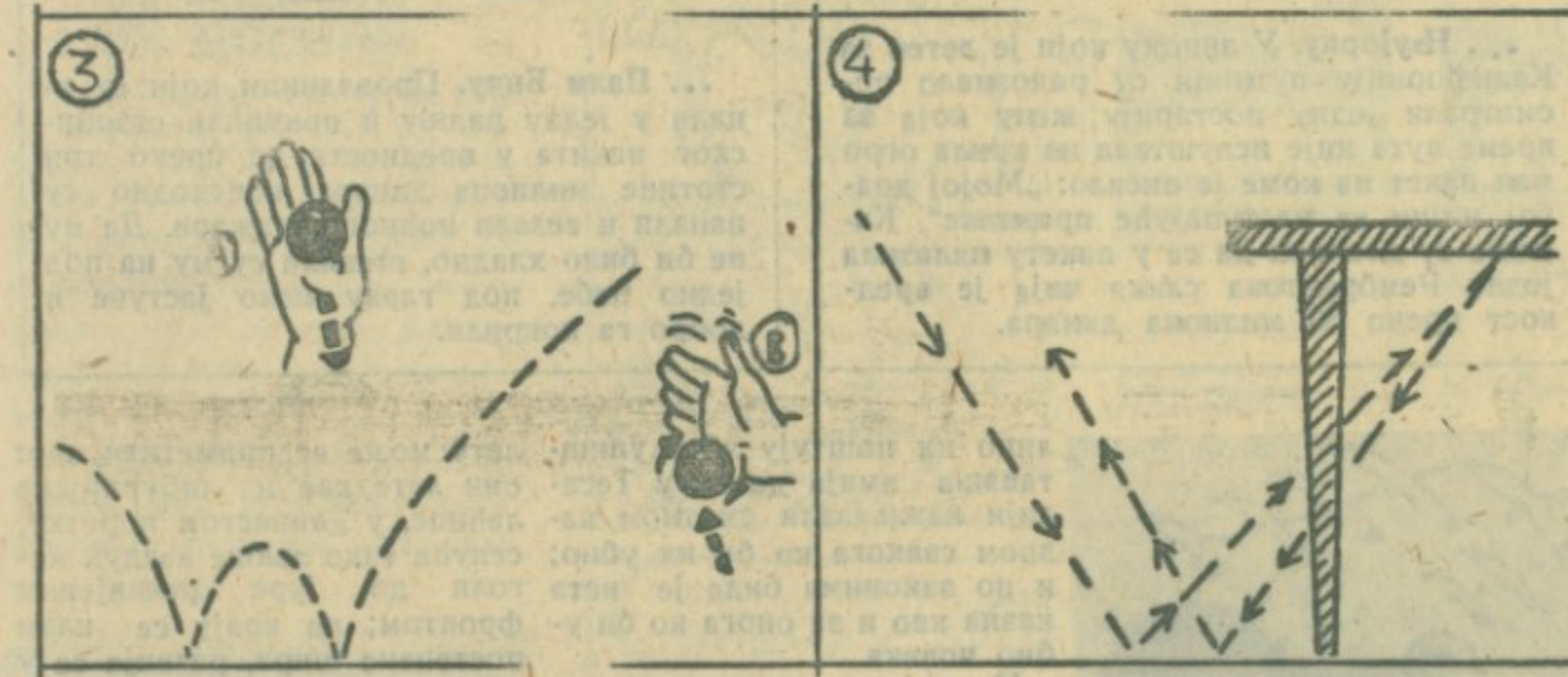
Бачена са висине играчевог рамена, лопта одскаче до места одакле је пошла, док обична тениска лопта одскаче само до пола пута. И док тениска лопта одскаче све слабије у времену од 9 до 10 секунди, „суперлопта“ одскаче више од 1 минута.

Бачена косо на тле, у близини неког зида, „суперлопта“ ће ударити о зид, проћи изнад играча, одскочити унапред, опет изнад играча и вратити се до играчеве руке, слично вешто баченом бумерангу.



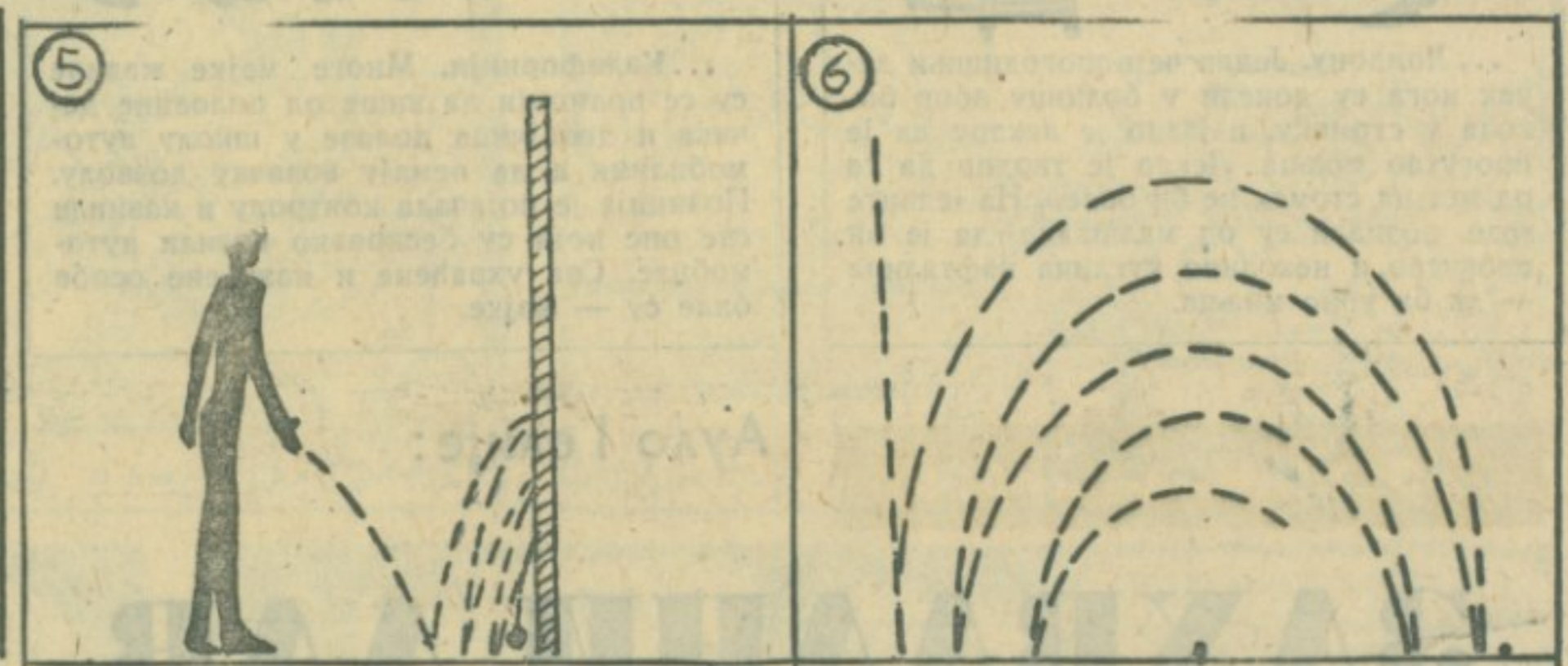
УЗ МАЛО ВЕЖБАЊА МОГУ СЕ ОВОМ „СУПЕРЛОПТОМ“ ДОБИТИ УНАПРЕД ПРОРАЧУНАТИ ПОТЕЗИ. ВАРИЈАНТЕ СУ БЕЗБРОЈНЕ, А ЛОПТА ВРЛО ТРАЈНА. ОВА ИГРА ДОВРАЈЕ И ЗА ОДРЖАВАЊЕ РЕФЛЕКСА.

БАЧЕНА С ВИСИНЕ ИГРАЧЕВОГ РАМЕНА ОВА „СУПЕРЛОПТА“ ЋЕ ВИШЕ ПУТА ОДСКОЧИТИ ДО ИГРАЧЕВЕ РУКЕ



Бачена у правцу другог играча „суперлопта“ одскаче два пута о тле. Саиграч је на исти начин враћа. Игра може због многобројних могућности и варијанти да траје веома дуго и да играчима не буде нимало досадно.

Бачена косо испод стола који има отпорну и глатку даску „суперлопта“ ће се, пошто додирне први пут тло, одбити од даске, пасти на тло, одскочити и вратити се до играчеве руке. Потпуно супротно тениској лопти која би остала испод стола.



Ако се добро прорачуна угао под којим се баци лопта, она ће ударити о зид, вратити се на тло, опет ударити о зид. Њена путања постаје све нижа и све се више приближава зиду. Игра ће се завршити кад се лопта потпуно умири у подножју зида.

И кружне путање ове лопте веома су интересантне. Вешти играчи могу да баци лопту тако да се она умири у одређеној тачки која се налази тачно на пола пута између играча и тачке где је лопта први пут одскочила. „Суперлопта“ се сваки следећим одскоком приближава тој тачки.

# КАКО СЕ РАЂАЈУ РЕКЛАМЕ

Рича се да је неки јапански месецна позвао у своју палату једног даровитог, али сиромашног сликара и обећао му да ће му његов благајник исплатити суму новца коју он затражи под условом да му за потребе рекламе нацрта рака који ће изгледати као жив. Сликара је прихватио понуду, узео новац и повукао се.

Неколико недеља касније нестрпљиви месецна, који још није добио цртеж, закуцао је на врата сликара и суво упитао шта је са његовим раком. Сликара се трипут покљонио и извињивши рекао: „Господару, рак још није готов“. Зловољач, богати купац је отишао залупивши врата.

Три месеца касније рак још није био готов. Месецна се толико ражестео да је сликару послао једног свог чиновника с налогом да му добро припреми. Овај га је изврешао, али рака није добио. После годину дана месецна је поново, са црвеним од беса, закуцао на сликарева врата. Овај се извињивши, дубоко по-

клонио и обећао да ће цртеж бити готов за недељу дана. Седам дана доцније цртеж поново није био завршен. Међутим, плашећи се за свој



РЕКЛАМА ПРОТИВ АЛКОХОЛИЗМА

живот сликара је замолио богаташа да причека само неколико тренутака. Затим се вратио са четкицама, листом

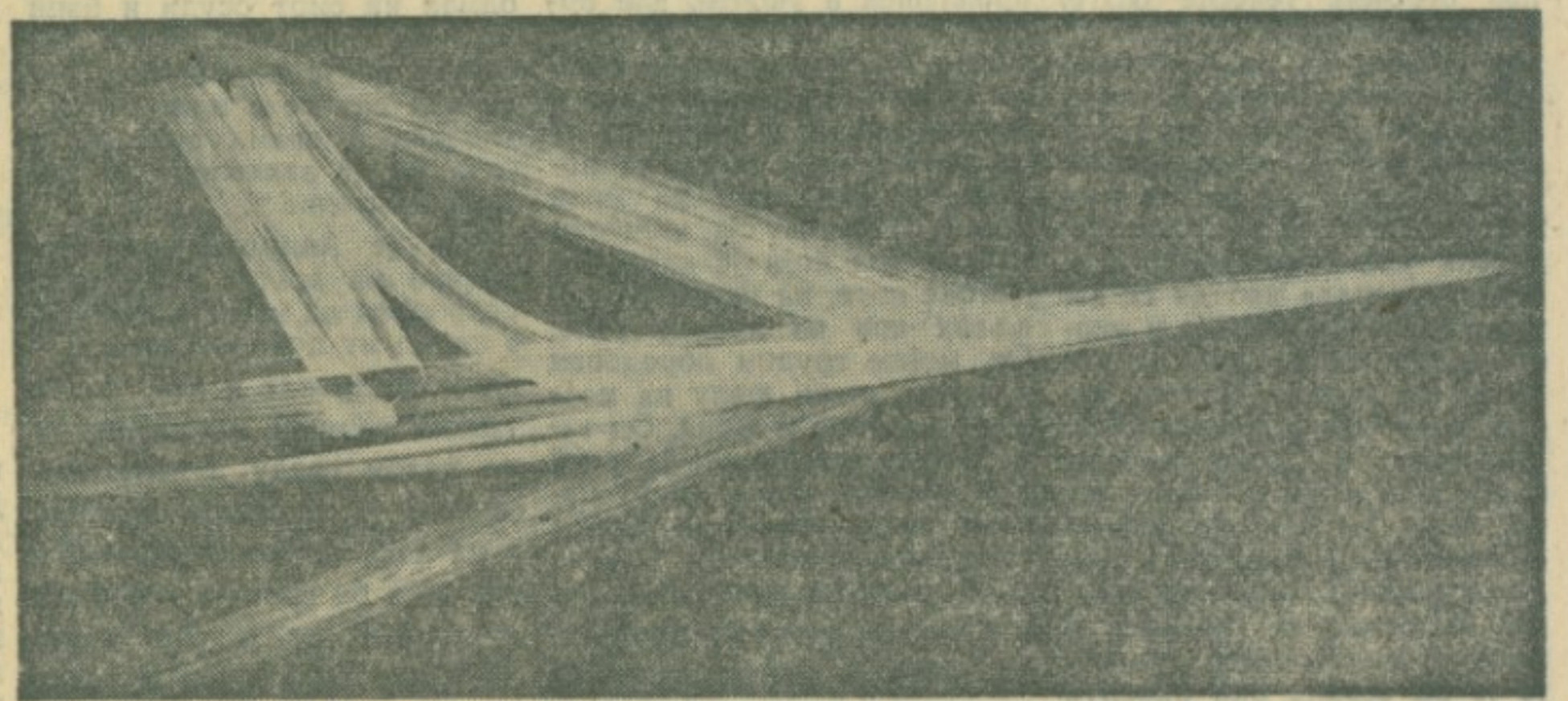
хартије и једном оловком. За неколико минута пред очима задивљеног купца појавио се рак неуобичајене лепоте.

Међутим, то није умањило јарост месецне који је срдито упитао сликара зашто му се ругао терајући га да чека годину дана, а затим за свега три минута испунио поруцима.

— То је било због тога што ми је била потребна годину дана да научим да га нацртам — одговорио је једноставно сликар.

Ову познату јапанску причу радо препричава истакнути париски сликар и цртач плаката Роже Екскофон који је добио награду за најбољу цртану рекламу за 1965. годину. То је цртеж обриса једног Воинга који пролеће а намењен је реклами „Ер Франса“. Мада на први поглед изгледа да је та смица начиница једним потезом кичице, Екскофон признаје да се више недеља мучио док је створио ово ремек-дело рекламе. Било је потребно да нацрта и баци у кош преко 450 цртежа авиона док је најзад у награђеном цртежу добио оно што је желео: снагу, брзину, елеганцију, утисак струјања ваздуха.

Сви цртачи рекламе се слажу да је за њихову уметност потребно на првом месту умети зачудити, погодити па чак и скампализовати потрошача. Наравно, под условом да цртеж има и естетске квалитете. Стару навику треба заменити новом.



ЕКСКОФОНОВ ЦРТЕЖ „ВОИНГА“ ЗА РЕКЛАМУ „ЕР ФРАНСА“

Једна реклама која је постала славна пре више деценија и која још одушевљава купце јесте познати бибендум, човечуљак опасан од главе до пете аутомобилским гумама. То је реклама познате фирме Мишлен која производи аутомобилске гуме. Она се у почетку није нимало допала поручиоцу. Цртач Галоп припремио је цртеж 1900. године за директора једне велике париске фабрике суходресних производа. Наравно, уместо аутомобилских гума човечуљак је био обмотан кобасицама. Индустијалцу се таква реклама учинила неукусна и он ју је одбио. Тада је Галоп заменио кобасице аутомобилским гумама и поновио рекламу Мишлену. Овај се одмах одушевио. Ме-

ђутим, било је потребно пронаћи име за човечуљка. Крилатица фирме Мишлен била је „гума Мишлен упија неравнине“. Тако је реклама добила име бибендум по латинској пословици „punc est bibendum“ што значи „сада треба пити“.

Дуго су произвођачи салуна рекламирали свој производ сликама заводљивих жена или сирена, које се купају у пеки. Традицију је прекинуо Савињак када је за рекламирање финог сапуна монасавон нацртао једну румену краву која весело маше репом и стоји на сапуној настали од млазева млека из њених вимена. Тиме је он истовремено дочарао чистоћу, здравље, снагу и животну радост.

Најзад, за једну од најбољих реклама која се појавила последњих година у Француској сматра се она коју је за француско социјално осигурање нацртао Бернар Вијемо. Она је намењена борби против алкохолизма. На цртежу се види богаћ који се подштапа двема боцама. Дно цртежа осенчено је амблемом вишке чаше. Цртеж делује изненађујуће, сурово, утиче на гледаоце снагом шока. На горњем делу цртежа исписан је текст „кад родитељи пију“ а у дну „деца на здрављају“. Тешко се може каћи реклама која својом сликом беде речитије гозори против алкохолизма.

# Затодило се у... Затодило се у... Затодило се у...



... Вашингтону. У једној великој робној кући пред последње новогодишње празнике као „последњи крик“ продавано је, поред осталих предмета намењених за поклоне, и обично камење скупљено у околини. Камење је продавано за подупирање врата. Један такав камен, текак око килограм и по, стајао је — 28.000 динара.



... Беркширу. — Велики Деда Мраз, постављен на једној аутостради да увећеља путнике једноставно је одлетео у ваздух када је изненада дунуо ветар. Двадесет метара високог и ваздухом надуваног Деда Мраза поставила је као рекламу једна фирма заборавивши да претходно заври у метеоролошку прогнозу.



... Буенос Аиресу. Северино Ферсира збунио је лекаре једне болнице у коју су га донели са неколико рана од револверских метака који су му пробили прудни кош тачно у пределу срца. Рендгенски снимци објаснили су све: Ферсира има срце на десној страни и зато ране нису биле смртоносне.



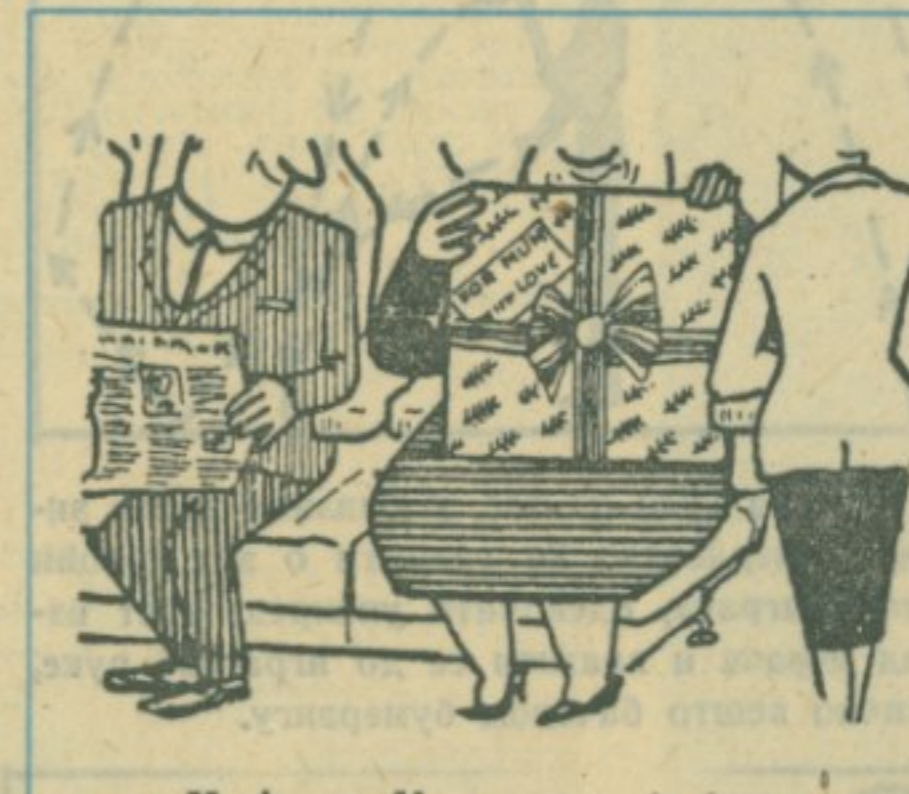
... Кентакију. Судија Цек Меј измислио је, кажу, веома ефикасну казну за малолетнике који се огреше о саобраћајне прописе. Наиме, под присмотром стражара они морају да опишу свој преступ. Дужина ових необичних писмених задатака одређује се према врсти прекршаја: уколико је прекршај тежи утолико и задатак мора да буде дужи.



... Лондону. Један четворогодишњи дечак кога су донели у болницу због болова у стомаку, изјавио је лекару да је прогутао мољца. Лекар је тврдио да га од мољца стомак не би боло. На једвите јаде дознали су од малишана да је он прогутао и неколико куглица нафталина — да би убио мољца.



... Калифорнији. Многе мајке жалиле су се полицији да више од половине дечака и девојчица долазе у школу аутомобилима а да немају возачку дозволу. Полиција је појачала контролу и казнила све оне који су бесправно возили аутомобиле. Све ухваћене и кажњене особе биле су — мајке.



... Њујорку. У авиону који је летео за Калифорнију путници су радознало посматрали једну постарију жену која за време пута није испуштала из крила огроман пакет на коме је писало: „Мојој драгој мајци за наступајуће празнике“. Касније су дознали да се у пакету налазила једна Рембрантова слика чија је вредност преко 30 милиона динара.



... Палм Бичу. Провалници који су упали у једну радњу и купили старинског накита у вредности од преко три стотине милиона динара, претходно су напали и везали ноћног стражара. Да му не би било хладно, ставили су му на под једно ћебе, под главу меко јастуче и добро га покрили.

## Из римске тирозе

Ауло Гелије:

# ЗАХВАЛНИ ЛАВ

У Цирку Максиму давао се шароу веома сјајан приказ животиња које се боре с људима. Ту бежаху многе звери, чији је облик био необичан и неукротив, али је за чуђење нарочита била величина лавова. Поред осталих један лав огромне телесне снаге, страшно је рикао и таласастом привом на себе обраћао очи и лапљу свих осталих. Неки роб, који се звао Андрокле, између више других бежаше уведен да се бори са зверима. Кад је овај лав издалека приметно Андрокле, стаде изненада као да се зачудио; и затим полако и мирно приђе човеку као да хоће да га испита. Кротко репом ману као пси који се умиљавају, па поче језиком благо лизати ноге и руке роба, који се већ од страха онеосвестило. Док му се та дивља животиња тако умиљавала, Андрокле се прибере, и мало по мало отвори очи, које је од страха био окренуо и обрати их натраг да посматра лава. И тада, као да су препознали једно другог, могао си видети човека и лава веселе и као да један другом честитају. Тако диван овај догађај изазва големо клицање народа; Цезар позове Андрокле и овај запитан зашто је онај од најљућих лавова једино њега поштедео, исприча изванредан догађај овим речима: „Када је покрајингом Африком мој господар управљао као проконсул, ја сам због његових неправедних и свакодневних удараца био присиљен на бежање. И да мени буде сигурније скривих се, отишао сам у самоћу пустиње. Кад ми је хране недостајало, одлучио сам да потражим смрт. Тада, кад је сунце било напред неба и припекло, нађем неку пећину удаљену и скривену, уђем

у њу и сакријем се. Не много после дође и овај лав у исту пећину с рањеном и крвавом једном когом. Његово стењање и мучање откривало је бол и тешку муку од ране. У први мах приметивши животињу како долази стао сам преплашен и укочен, али пошто је лав ушао у своје скривнице, спази ме издалека како се кријем, па ми благо и питомо приђе, и учини ми се да ми показује и пружа подигнуту ногу, као да моли помоћ. Тада му ја испуцпам големи три који је вирио из његове ноге, па истиснем скупљену крв из дубоке ране. Он, мојим трудом обрадован и леком, стави шапу на моје руке, па леже и заспа. Од тада читаве три године ја и тај лав живели смо у истој пећини истим животом. Он је увек доносио масније комаде оних животиња што би их у лову ухватио, како није било ватре, ја сам то, пекао на подневном сунцу и јео. Али,

кад ми је такав дивљачки живот досадио, ја, кад је отишао у лов, напустим пећину; и кад сам превалио пут готово од три дана, приметем војници и ухватем, па ме господару из Африке у Рим доведу. Он је решио да ме одмах на смрт осуди и баци ме пред животиње. После сам сазнао да је и овај лав, онда кад сам се с њим растао, ухваћен и овамо доведен, а сада ми се захваљује за мој труд и лечење.“  
Кад је Андрокле ово испричао на захтев свих буде ослобођен од казне и пуштен, а народ му поклати лава. Доцније Андрокле и лав, везан танким канџем, обилазили су по целом граду дућане. Андрокле су даривали новцем, а на лава су бацали цвеће; и сви који би сретали говорили су: „Овај лав је гост овога човека; а овај човек је лекар овога лава“.



Плиније Старији:

# РОДЕ

Из кога краја роде долазе, или куда се селе, засада је још непознато. Нема сумње да долазе из далекога краја, из истока одакле долазе и ждралови: они су гласници зиме, а ове лета. Пред полазак скупљају се на одређеном месту; тако удружене, да не буде ниједна њихова рода остављена, осим ако је заробљена па робује, селе се оне на заказани дан као по закону. Нико још није видео јато кад одлази, и ако се показује пред сеобу, не видимо их како долазе, него их видимо кад су већ ту; и једно и друго тј. долазак и одлазак бива у ноћно време. И мада прелећу овамо или онамо, опет се мисли да никада нису стигле само ноћу. Има у Азији на пространим пољима место које се зове Змајевац, ту се оне скупљају и нешто између себе жуборе, и ону која би последња долетела растргну, и тада одлазе. Примећено је да се тамо после тринаестог августа ређе виђају. Неки тврде, да роде немају језика. То-

лико их поштују због уништавања змија да су у Тесалији кажњавали смртном казном свакога ко би их убио; и по законима била је иста казна као и за онога ко би убио човека. На сличан начин путују и гуске и лабудови. О њиховом

лету може се приметити ово: они лете као и либурнијске лађице, у клинастом поретку, секући тако лакше ваздух неголи да је јуре развијеним фронтом; на крају се клин постепено шири, развија се у строј тако да птице у летењу имају довољно маха.

# ПРИМЕРИ ЈАКОГ ПАМЋЕЊА

Колико је памћење јако по природи и по вежбању, сведок је Темистокле, славни војвода атински, за кога је познато да је за годину дана врло лепо говорио персијски или Митридат, понтски краљ, коме су била позната двадесет и два језика оних народа којима је заповедао или Кресинов, који је, док је Азијом заповедао, тако научио оних пет говора да је свакоме давао правду истим језиком којим ју је овај затражио; или најзад Кир; персијски краљ, о коме је казано да је знао имена свих сво-

јих војника. Штавише, и за Теодокта, славног грчког војвођу, причало се да је бдм ка изговорно многе стихове које би једанпут чуо. Кажу да је памћење у Темистокла било изванредно, тако да би му се што би год био чуо или видео задржало у духу. Зато би, кад му је Си-монид или неко други обећавао да ће га научити некој вештини памћења, која је као нова пронађена, говорио: „Волео бих вештину заборављања: јер се сећам и онога што нећу, а не могу да заборавим оно што хоћу“.

# КРЕСИНОВЕ ВРАЏБИНЕ

Фурије Кресин, ослобођен ропства, на веома малој њиви брао је обилније плодове неголи његови суседи са врло великих њива. Они су га омрзнули што је, тобоже, туђе плодове превлачио враџбинама. Због тога га је Спурије Албин, курулни едил, позвао на суд, и овај, плашећи се осуде, кад је требало ићи у народну скупштину, све своје пољске алатке понесе на трг, и поведе снажну чељад, и то добро неговану и одевену, оруђе уметнички израђено, тешке моетике, велике раонике, сите волове. Затим им рече: „Ово су,

квирити, моје враџбине; а не могу вам показати или на трг довести мој зној и моја бдења. И заиста, земљорадња се састоји у раду, а не у имању. Зато су наши стари и говорили да око господара доноси њиви плодност.



ИСТОРИЈА ЈЕДНЕ РОБИЗОНИЈАДЕ

ВОН-А-ПА-ЛЕЈ

Пре сто тридесет година, 1835, недалеко од Лос Анђелоса, почела је робинзонијада која је, неоправдано, потпуно пала у забрав.

Право име било јој је Карана. Али, у свакодневном животу Индијанци из племена Галасат нису употребљавали права имена да ова не би изгубила своју мађијску снагу. Звали су је „Девојка дугачке црне косе“ или индијански „Вон-а-па-леј“.

Племе Галасат живело је на малом острву Сан Николас најусамљенијем у групи острва што се протежу крај јужне обале Калифорније.

Живот им није био лак. До душе, на острву су се гнездиле многе птице, било је лисица и морских видри познатих по свом одличном крзну, а крај обала морских лавова и туљана. Али, дивљи пси, крволочни и неустрашиви, од којих је ово острвце просто врвело, загорчавали су живот људима. Море је било богато рибом али је на крхким индијанским каноима било опасно отискивати се далеко на океан. Пун опасности је био и лов на китове и плаве делфине. Поред тога алеутски рибари у својим лаким чамцима све су чешће залазили у воде у којима су ловили Галасати. Постепено су туљани и морски лавови почели да напуштају своја лега на обалама острва. Тада је поглавица племена замолио Шпанце да пребаце његов народ на „Велику земљу“.

Једног дана стигао је на Сан Николас брод да укрца све становнике острва. С тугом и стрепњом опраштали су се Галасати са светом земљом предака. На палуби „великог крилатог кануа“ стисло се евакуисано племе. Ту је и Карана. Она тражи брата Рамоа, али њега нигде нема.

Брод је већ спреман да отплови. Једна су набрела под ветром. Још мало па ће и сидро бити извучено и острвце Сан Николас остаће иза њих. Наједном је Карани синула истина. „Брат је остао на обали. Успео је да се сакрије“. И исто тако наједном донела је одлуку: остаће у замишљању. Њих двоје.

Карана се проборила према бродској огради. Трен један само и она, као летећа риба, скаче у воду и, задржавши дисање, дубоко рони. Када се њена црна глава појавила на води, једрењак је већ био неколико стотина лаката далеко од ње. Карана је ипак чула галаму која је настала на броду. Капетану говори да је једна индијанска девојка скочила с брода, а он виче:

— Нека је њаво носи! Врло важно, једна девојка мање! — и додаје уз то неколико сочних речи. Острво је већ далеко. Ветар је погодан

и брод одлази све даље секући кључном плаву воду.

Карана је изишла на обалу и дуго гледала за „ковчегом“ који је односио њене саплеменике. Као дете радовала се томе што је остала у замишљању и није мислила на будућност. У мокрој одељу, дрхтајући од вечерње студени, стигла је до напушеног села. Брат је био тамо. Отац Каране и Рамоа био је до своје смрти поглавица племена и због тога је Рамо с младих ком уображеношћу већ сутрадан ујутру прогласио себе „поглавицом“ острва Сан Николас. Карана, као старија, није хтела да се покори самозванцу. Расправа је претрела да се претвори у „побуну“. Ускоро је „поглавица“, као једини ратник племена, отишао у лов. Прошао је један дан, други, а „поглавица“ се није враћао. Забринута за братовљеву судбину Карана је пошла да га тражи. И нашла га је мртвог, с дубоком раном на врату: преклали су га дивљи пси. Карана је остала сасвим сама.

И тако је почела робинзонијада младе Индијанке.

Карана није имала оружја а закон племена забрањивао је женама да га праве. Невоља ју је натерала да прекрши закон и ускоро је научила да прави одличне лукове и стреле. Али, да би на острву могла да живи иоле спокојно, требало је да се слободи дивљих паса а пре свега да убије најопаснијег: предводника једног од многих чопора, пса са жутиим беоњачама и дугом длаком.

Почео је лов: чопори паса гонили су Карану а она њих. Њене оштре стреле уништиле су већ четири чопора, али се пети чопор жутооког разбојника није дао.

У почетку је Карана спавала на малом рту, на врху стене, где пси нису могли тако лако да се испну и где је она могла лако да се од њих одбрани. Затим је себи саградила колибу од китових ребара. Родно село је спалила да би алеутски рибари, у случају да нађу, поверовали да је острво потпуно пусто. Карана је знала вештину добијања ватре, а до свећа је лако долазила: свеће су у изобиљу пливале у мору. Биле су то мале рибе „сај-сај“ које су пуцкетајући, гореле јаким и веселом светлошћу разгонећи ноћну таму. Ипак све док не буде убијен жутодлаки предводник чопора, спокоја није могло бити. Карана га је сматрала кривцем за братовљеву смрт.

Једном је Карана видела како је „жутооки“ са својим чопором ушао у једну од пећина. Наоружавши се стрелама и стрпљењем девојка је легла у заседу недалеко од улаза у пећину. Није чекала дуго. Први је изишао предводник. Крволочно ју је



погледао спреман да се баца на њу. Али, стрела је полетела кроз ваздух и зарлила му се у леђа. Пас је урликнуо, покушао да скочи на њу, али је пао. Тада га је стигла и друга стрела. Из пећине је излазио један пас за другим. Карана је гађала, брзо и без промашаја. Није ни приметила да се рањени предводник чопора одвучао и негде сакрио Али, тешко рањен је могао далеко да стигне. Да би се уверила да је осветила братовљеву смрт девојка је пошла крвавим трагом. Убрзо је угледала пса: дисао је тешко, из груди му је штрчала преломљена стрела. Осетила је сажаљење према побегеном непријатељу. „Жутооки“ је гледао девојку без раније мржње, с необичном мирношћу осуђеног на смрт. Када је пошла према њему није зарежао већ жа-

лосно зацвилео и није се помакао с места. Приближавала му се кратким, опрезним корацима. Најзад је била уз њега и пружио је руку да извуче стрелу. Пас је само искезно зубе, али се није бацао на њу. Наглим покретом истргла је стрелу. „Жутооки“ је заурлао, али је одмах, не обраћајући пажњу на Карану, почео да лиже рану. Девојка га је узела на руке и донела у колибу. Ту му је начинила лежај од меке траве. У почетку пас се није додицао рибе којој му је доносио, али је воду једно пио. Али, већ сутрадан није одбио храну, мада је и даље неповерљиво пратио погледом ње но кретање „сумњајући“ у њене намере. Карана му је дала име Ранту.

Тако је, сасвим неочекивано, у свом најљућем непријатељу девојка нашла једног

пријатеља. Дивљи пси престали су да прогоне девојку. Ранту је увек био спреман да заштити своју господарицу.

Али, после неколико година Ранту је угнуо. Вратиле су се године усамљености.

Прођушивши да Рантуа више нема, дивљи пси су се поново осмелили. У борби с једним чопором — јер пси су се мнужили као печурке — Карани је доспело у руке једно штене. Отхранила га је и припитомила. Псић је имао дугу длаку и жућкасте очи као и Ранту и Карана му је дала име Ранту-Ару — Рантуов син. Он јој је постао веран пријатељ, а кад је одрастао и храбар заштитник, баш као и Ранту.

Једног дана девојка је угледала како се острву приближава исти онакв брод на каквом је пре много година њено племе кренуло на „Велику земљу“. Ко је био на броду, пријатељ или непријатељ, није знала и због тога се није могла одлучити да сиђе на обалу: сакрила се међу камењем. А кад се ипак одлучила и дотрчала до мора, брода већ више није било. Само су се у даљини белала једра, а на мокрој песку јасно су се видели трагови људских ногу.

Карана је покрила лице рукама. А крај њених ногу, као да је теши, дрхтао је и цвилео Ранту-Ару.

Осамнаест година после оног незаборавног дана када је Карана скочила с брода у море, уз острво је поново пристао велики брод. Залив у који је упловио није се видео из колибе и није тешко замислити Каранин страх и изнеуморност кад су се појавили морнари, привучени танким димом с њеног огњишта. Али, њихово пријатељско држање одагнало је њене стрепње.

Капетан брода пребацио је Карану у мисију Санта Барбара. „Заборављена жена са Сан Николаса“ — под тим именом Карана је постала готово преконоћ позната у читавој Калифорнији. Стари монах Гонзалес у почетку није могао много да дозна од ње, јер су се споразумевали само мимиком. Језик њеног племена нико није разумео. Касније, када је научила нешто шпански, Карана је запитала Гонзалеса шта је било с „великим кануом“ који је одвезао са острва њено племе. И тек тада је дознала да су сви њени саплеменници настрадали у једној страшној бури.

Када је Карана, последњи представник племена Галасата, умрла, сахранили су је у близини мисије Санта Барбара. А њена одећа, сашивена од зеленкастих кожа морских гавранова била је, као реткост и чудо, послана у Рим.

ЗАШТО КАЖЕМО »ЕЛЕКТРОН«

Енглески физичар Вилијам Томсон (1824—1907) приликом једног опита с гасовима открио је струју негативно наелектрисаних честица.

О том свом открићу Томсон је поднео извештај на састанку Лондонског краљевског друштва 29. априла 1897. године.

— Уважена господо, — обратио се он колегама. — Имам част да вас упознам са својим последњим радovima који су ми омогућили да утврдим да је најмањи носилац електрицитета корпускулум (латинска реч која значи „телашце“, „најситнија честица“). Био бих веома пошастан ако бисте и ви делили моје дубоко веровање у постојање тих корпускула и хада бисте одобрили мој метод и резултате мојих истраживања у области њиховог откривања. Такође вас позивам да подржите мој предлог да том телашцу дамо назив „електрон“.

Молећи чланове ученог друштва да прихвате назив „електрон“, Томсон је желео да овековечи успомену на енглеског физичара Стонија који је још 1891. године назвао „електроном“ хипотетичну честицу чије је постојање про рекао немачки физичар Херман Хелмхолц.

Овај назив није изабран случајно. Још у старом веку људи су знали за најједноставније електричне појаве. Грци су „електроном“ називали „хилибар“ а он се, као што је познато, трећем на-



електрише и почиње да привлачи себи лаке предмете. Због тога су још у древно време с хилибаром везивали представу о електрицитету.

Из истог разлога је од старогрчке речи „електрон“ још 1600. године створена реч „електрицитет“, Аутор овог термина био је енглески научник Вилијам Цилберт, творац научне теорије електрицитета и магнетизма.

ПРВИ НАПАД ИЗ ВАЗДУХА

Многи мисле да је напад из ваздуха творевина цивилизације на шест века, али није тачно. Први забележен напад из ваздуха извршен је још крајем 15. века.

Неки дански краљ пошто је дуже време опседао једну варош, да би је лакше освојио, пустио је у њу неколико стотина голубова којима је за реп прикључио парче запаленог дрвета. Голубови су се спустили на кровове кућа опседнуте вароши

и она је букнула у пламену. Ово ратно лукавство усавршено је век доцније, 1580. На крила голубова везана је упаљена шибница и врећица експлозива. Птице су за трен ока претвориле непријатељску варош у пламен.

„ТРАНСВЕСТ“

„Трансвест“ — то је назив нове спортске одеће коју су измислили Французи. То је спортски капут у коме је на једној страни, уметнут мали радио-пријемник.



ЗЕМЉИНО ЛЕЗГРО И ЖИВОТ НА ЗЕМЉИ

Занимљиву хипотезу објавио је канадски геофизичар Р. Уфен. Он сматра да се темпо еволуције живих бића на Земљи регулише процесима у Земљиним лезгрима. У времен-

ским периодима од стотину милиона година распоред електричних струја у недрима Земље постаје таква да интензитет магнетног поља наше планете пада готово до нуле. У то време нестају и радијациони појасеви чија је улога да не пропуштају на Земљу наелектрисане честице које избацује Сунце. Због тога је за време тих периода Земља изложена појачаном бомбардовању из космоса. Под дејством тог бомбардовања долази до генетичких промена у живим ћелијама. Уколико је таквих промена више но обично, повећава се вероватноћа да ће се неке од тих промена у организмима пренети наслеђем на нове генерације, то јест да ће поста-ти сталне.

СТАРИ ЗВЕРИЊАЦИ

У Кини је постојао зоолошки врт још пре 3.000 година. У њему су се налазиле све до тада познате звери. У Риму је још у IV веку наше ере постојала менажерја са око 40 слонова, 60 лавова и 30 тигрова.

СВЕ МАЊЕ ПЛАВОКОСИХ

У поређењу са регистром о пријему младића на одслужење војног рока у време Наполео-

на види се да је у Француској све мање људи плаве косе. Док их је у 1804. години било 28 одсто, 1900 — 15 одсто данас се број плавокосих Француза свео на свега 6 одсто.

400 КГ ЗЛАТНИХ ЛИСТОВА

Ускоро ће се приступити обнови куполе на Дому инвалида у Паризу. За њено прекривање биће потребно 400 килограма златних листова.

### О КОРЗИКАНЦИМА

Један Корзиканац прими телеграм од свог брата који је успео да се запосли у граду:

„Дођи одмах! Овде се брзо зарађује новац. Само треба да се сакнеш и да га купиш“.

Корзиканац се дуго премисљао да ли да иде да ради или не, најзад седе у воз и отпутује. По доласку на перону примети новчаницу коју је неко изгубио. Најпре хтеде да се сакне и да је подигне, онда се предомисли и промрља:

— Нећу ваљда да радим од првог дана!

### За и против буке

— Бука ми не смета — каже чувени биолог Жан Рошан. Штавише уз њу добро радим. Међутим, једна бука ме нервира то је мрмљање људи.

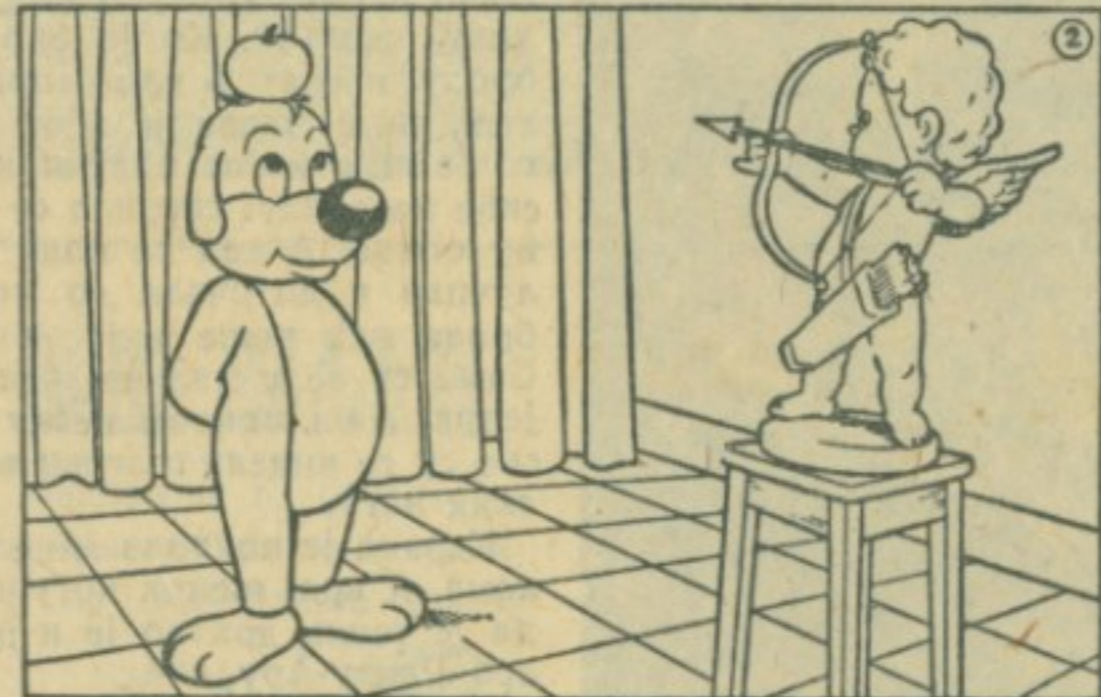
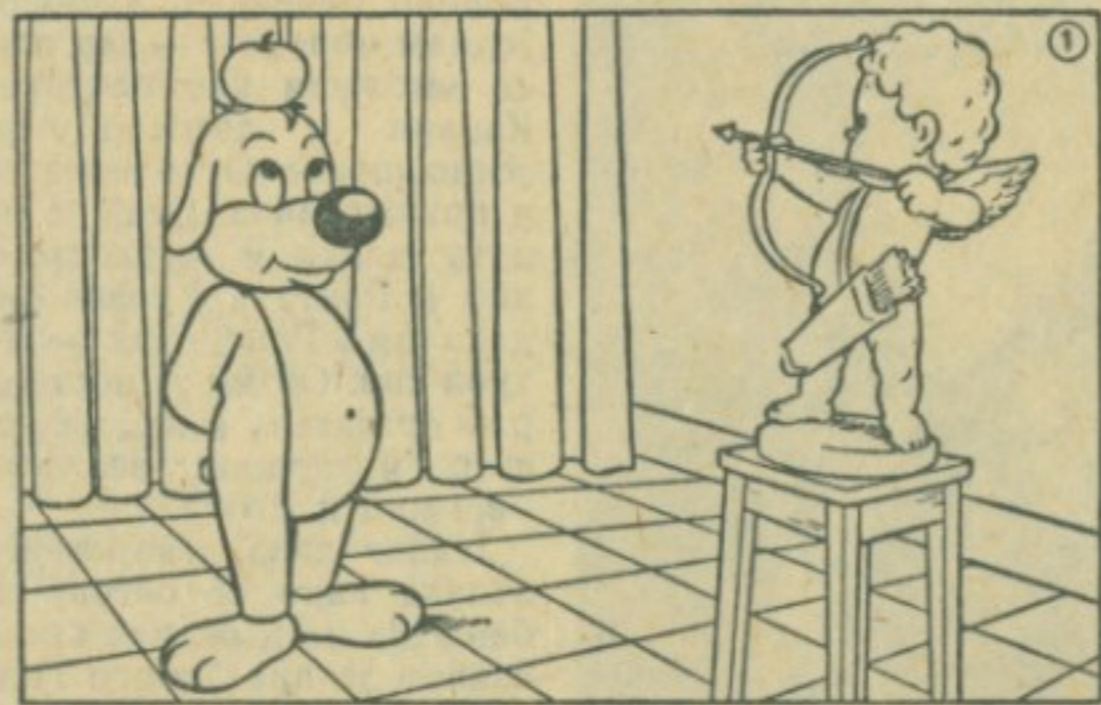
— Бука је сигурно једна од најопаснијих модерних болести, али тишина то је смрт — говорио је често француски политичар и сјајан говорник Жан Жорес (1859—1914).

— Три ствари ме муче како психички тако и физички: бука, ветар и дим — говорио је још пре 200 година француски моралиста Никола Себастијан Рош Шамфер (1741—1794).

### ВЕЛИКА ПОРОДИЦА ПЕРЛ БАК

Чувена америчка списатељка, добитница Нобелове и Пулицерове награде, Перл Бак посветила је цео свој живот деци, а нарочито напуштеној и усамљеној деци, сирочињима, малим и инвалидима и несрећној деци из мешовитих бракова. Поред своје деце она је подигла још и деветоро усвојене деце. Године 1949. основала је прихватилиште које служи као прибежиште сирочињима америчко-азијског порекла. Њено последње хумано дело је стварање „Фондације Перл Бак“ у Филаделфији. Ова установа прихваћа напуштену децу америчких војника у иностранству.

## О ПЛВО РИ ОЧИ



### НАЂИТЕ ИХ

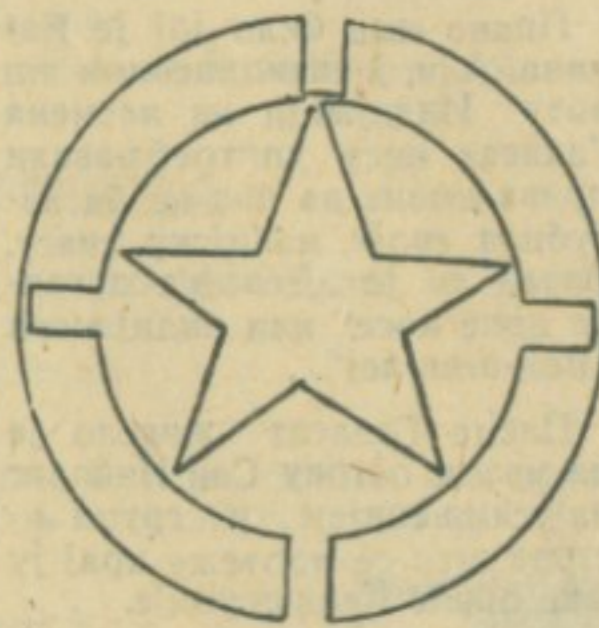
На први поглед ова два цртежа су потпуно иста. Међутим, ако их пажљиво будете гледали видећете да је цртач на другом цртежу направио десет грешака. Пронађите их.

Одговор: 1. Ивица набора на завеси при дну десно мало је помакнута унутра. 2. Симпатична куца нема реп. 3. Нема ни тачку на стомаку. 4. Уво фој је спуштено. 5. Први набор на завеси с леве стране је нешто краћи. 6. Врх стреле је дужи. 7. Статуа има на десној руци мали прст испружен. 8. На луку се налази затегнута жица. 9. Једна коцка на поду испод столице је ужа. 10. Врх крила на статуи је дужи.



### Мало вештине

Петокраку са оквиром на нашој слици можете нацртати једним потезом, тј. не подижући оловку са папира. Покушајте да то урадите а да се при том не враћате уназад на већ нацртану путању и да не укрштате линије. Да бисмо вам помогли додали смо нашем цртежу с десне стране једну тачку од које треба да почнете.



### КАКО БИСТЕ ВИ ОДГОВОРИЛИ?

У старо време кад путеви нису били сигурни неки човек изненада се нађе на једном раскршћу лицем у лице са бандом разбојника. Убрзо они га шчепаше, везаше га и запушише му уста. Бакише га на коња и одведоше до свог пребивалишта. Тамо му најпре одузеше све што је имао а затим га доведоше вођи банде.

— Како то што имаш код себе нас не задовољава, одлучили смо да умреш. Али пре тога ћемо ти дозволити да погодиш начин на који ћеш умрети. Ако погодиш бићеш убијен бодежом у срце, ако погрешно бићеш обешен! Али ако одговор не буде ни

тачан ни погрешан, пустићемо те на слободу — рече му „великодушни“ вођа банде.

Шта мислите шта му је мудри човек одговорио кад је остао жив?

За оне који не могу да се сете своје одговора:

— Обесите ме — рекао је човек. И разбојници су били приморани да га пусте на слободу. Јер да су они заиста намеравали да га обесе, одговор би био тачан. У том случају они би морали да га убију бодежом. Али ако би га убили бодежом, одговор би био погрешан и онда би морали да га обесе. Због тога је он изабрао овај одговор.

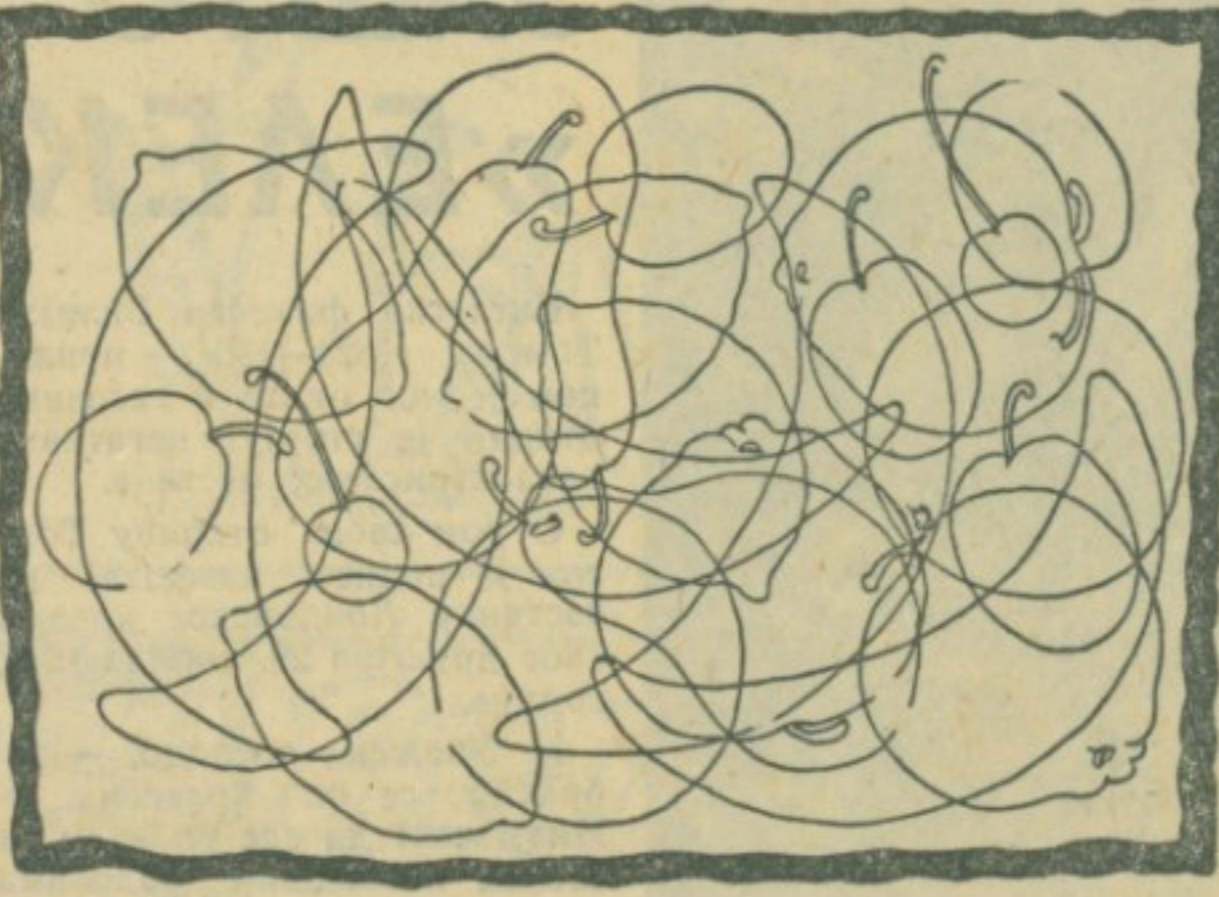
### ЛЕЧЕЊЕ НА ПЛАЖИ

Ако човек проведе дан на сунчаној плажи то се неће одразити само на боји његове коже. Излагање тела сунчевим зрацима изазива промене и у биохемијским процесима у организму. На пример: снижава се количина шећера и холестерола у крви. Зар се онда сунчање не би могло користити за лечење таквих обољења као што су шећерна болест и атеросклероза?

Група сарадника научноистраживачког балнеолошког института у Софији проучавала је неколико година дејство хелиотерапије и успела да нађе занимљив начин за регулисање размене материје у организму.

Размена топлоте између једног организма и средине која га окружава може се представити као термодинамичке једначине. Решавајући их није тешко утврдити за сваког човека посебно тако звану степен удобности: оптималну температуру ваздуха, влажност и брзину ветра. Степен удобности одговара таквом стицају метеоролошких чињеница када процес размене материје у организму захтева од тог организма минималну потрошњу енергије. Одступајући од степена удобности у једном другом смеру може се постићи да човек троши за размену материје више или мање енергије, то јест да мршави или да се гоји. Комбинацијом хелиотерапије и дијете може се управљати биохемијским процесима, то јест један организам се може извести из болесног стања.

Пријатно је лечити се на плажи, зар не?



### ВОЋНА САЛАТА

На нашем цртежу налази се седам врста воћа. Од сваке врсте има по неколико плодова. Погледајте цртеж пажљиво и решите: 1. које су то воћке; 2. са колико је плодова свака од њих заступљена.

Одговор: 5 банана, 4 лимуна, 5 шљива, 3 крушке, 2 поморанџе, 3 јабуке и 2 трешње.

### НАПРАВИ САМ УКРАСИ ОД СЛАМЕ



Сва деца воле коњиће, било да су од гуме, плиша или неке друге материје. Зашто не бисте ви млађем брату, другу или рођаку направили овог коњића од сламе? Исто тако можете га поклонити мајци као украс у витрини.

Да би вам коњ стварно и лично на ову животињу најпре нацртајте његову фигуру према фотографији или цртежу из неке књиге. При том пазите да задржите све пропорције и карактеристике ове животиње.

Цртеж ставите на сто а преко њега свежањ сламе, тако ћете видети колико вам је сламе потребно: пречник свежња сламе треба да одговара ширини фигуре.

За увезивање сламе узмите рафију јер ће се она најмање примењивати.

Увезите цело тело животиње као што видите да цртежу број 1 који представља леђа животиње а свежањ после развојте за ноге и врат.

Пре него што начините главу, направите гриву. Узмите један свежањ сламе и на њему вежите мале чворове као што видите на нашој слици број 2. Готову гриву залепите дуж главе и врата.

Уво начините такође од сламе као што видите на нашој слици број 3 и провучите га кроз главу да би се боље држало.

Завршите са ноздрвама и добро их учврстите да не би испадале.

На крају рафијом добро увезите ноге, тело и врат животиње.

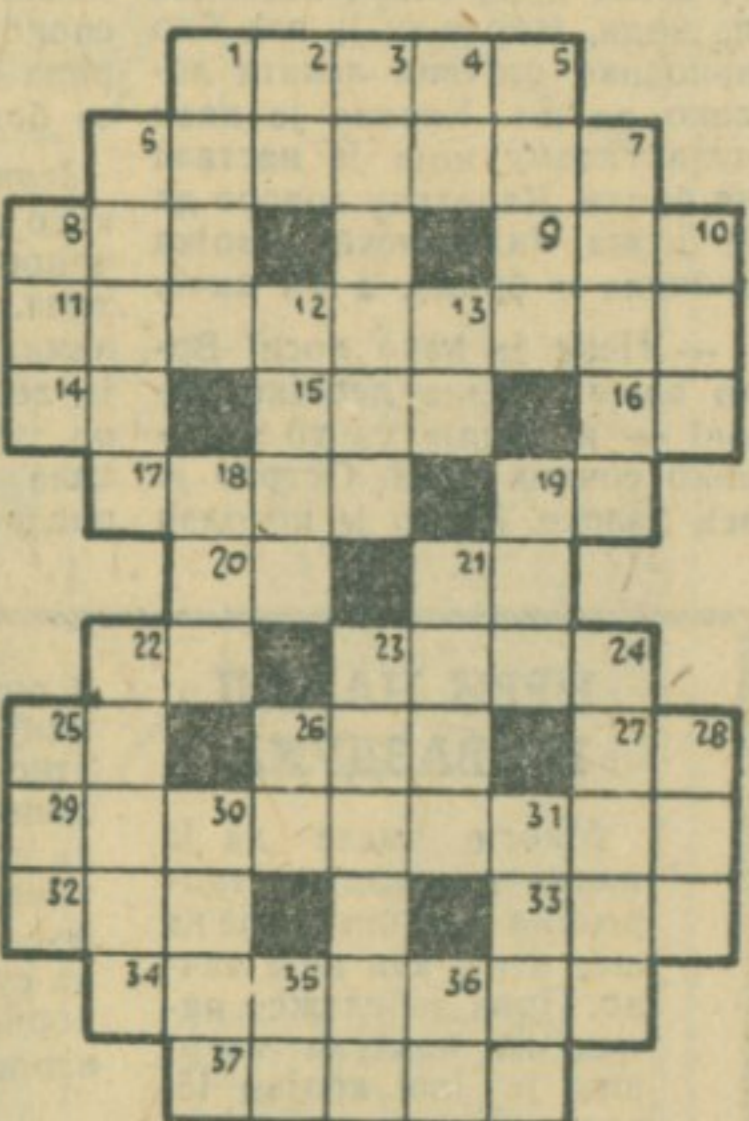
Реп оплетите првенем вулицом као и ремење да би коњић лепше и ведрije изгледао.

(Наставиће се)

### УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) врста у дарца у боксу, 6) прерађивање, 8) инсекти из фамилије опнокрилаца, 9) јединица рада и енергије у физици, 11) дело Оноре де Балзака, 14) узвик, 15) део лица, 16) лична заменица, 17) кухинска посуда, 19) предлог, 20) првак, 21) хемијски знак за галијум, 22) скраћеница за плурал, 23) основни капитал, 25) узвик, 26) боја лица, 27) памет, 29) познати руски композитор („Ворис Годунов“), 32) мушко име, 33) река у Италији, лева притока Поа, 34) документ, 37) врста песме.

Усправно: 1) грађевински материјал, 2) музичка нота, 3) једна од САД, 4) иницијали нашег песника („Остајте овде“), 5) река у Западној Немачкој, 6) дух, душа 7) мелодија, 8) органи чула вида, 10) португалска колонија на западној обали Индије, 12) индијски новац, 13) кост (мед.), 18) талас, 19) доживљај за време спавања, 21) сигнални музички инструмент, 22) врста зглавкара, 33) наша позната позоришна глумица (Рахела), 34) антички град у близини данашњег Тиготграда, 35) врста иловаче, 36) показна заменица, 38) драг, 39) средњовековно рударско племе, 31) ноћна птица грабљивица, 35) хемијски знак за паладијум, 36) хемијски знак за алуминијум.



анали, 15) мир, 16) НИИ, 17) рт, 19) до, 20) киоск, 22) Плав, 24) свод, 26) раса, 27) Кепа, 28) Варна, 30) Ил, 31) то, 32) пре, 34) зуб, 36) Свифт, 38) ушур, 40) крин, 41) минут, 42) ала, 43) хар, 44) Инд.

Усправно: 1) Бранислав Нушић, 2) екран, 3) гл, 4) рез, 5) атом, 6) „Давид Коперник“, 7) клас, 9) каро, 11) ил, 14) Ири, 13) „Тоска“, 20) квартал, 21) све, 22) пр, 23) Аса, 25) да, 29) нос, 30) изум, 32) Пиран, 33) Етна, 35) Буна, 37) В (Јекослав) К (алеб), 39) Гур.

### РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) Београд, 7) Крк, 8) летак, 10) Лари, 12) зова, 13)

# Млади обавештајцац

Александар Александрович Павлов — Саша имао је 19 година кад је ликвидирао немачки обавештајни центар Климовске области

Кричев, познати партизански град у Совјетском Савезу, лежи северозападно од Брјанска, где се прошлога рата проузео чувени Брјански фронт. Ту су поникли и многи чувени совјетски обавештајци.

Данас се у кричевском Музеју отаџбинског рата чува једна необична врста оружја — велики кухињски ножеви. Ако се посетилац заустави поред витрине са ножевима и постоји само неколико тренутака, стари водич музеја ће одмах прићи, извадити један нож из витрине и почети причу...

## Саша као обавештајцац

— Последњих неколико месеци рата немачка контраобавештајна служба похапсила је више политичких радника и обавештајца и ликвидирала их. Саша, ти треба да откри-

јеш непријатељски шпијунски центар, који нам је нанео велике штете! — тако му је Москва прако свог обавештајца саопштила задатак.

Задатак је био тежак. Требало је пронаћи шпијунски центар, који је био у дубокој

Тако је стигао и на једну дрвару. Људи су радили и није било ничег необичног. Ипак Саша је знао да свугде има немачких шпијуна. Погледао је човека скромно одевеног који је руководио радовима на овој дрвари. Разговарао је са њим о његовом запослењу. Једна ситуација му је запала за око. Један надмен немачки полицијски официр неprimетно, али снисходљиво поздравивши овог човека. Био је то барон фон Фајт, човек који је говорио шест језика, велика зверка немачке контраобавештајне службе. У његовој глави

Док је Саша разрађивао план операције, обавештајка Лида Осмоловскаја добила је запослење код барона Фајта. Лепа комсомолка Лида брзо је постала баронова секретарица.

— Ви никада не излазите у шетњу, господине Фајт? — упитала га је једном она. — Ваш рад је напоран, а свеж

Кад су Немци сазнали шта се све одиграло са бароном и другим њиховим шпијунима, издали су полицијским снагама наређење да се одред по сваку цену ликвидира а барон ослободи.

Барона је требало пребаци-ти у Москву на истрагу. Али он није могао да се спусти због појачане полицијске контроле. Немачки шпијун је са-слушан у одреду, а Саша добио још један одговоран задатак да се пробије до Москве кроз многобројне непријатељске положаје, заседе и латроље на путу дугом 700 километара.

## Обавештајцац у логору

У Москви је Саша добио нов задатак. Његов начелник му је саопштио:

— У климовичком логору налази се политички руководи-лац коме треба омогућити бекство. Најбоље је да уђеш у логор и да га замениш, јер их Немци по неколико пута дневно пребројавају. Не забора-ви: пре него што стигне друга група људи у логор. Немци претходно ликвидирају.

Саша је и ову акцију одлично извео. Неприметно се при-вукао месту где су затвореници радили, пришао свом дру-гу и заменио одело са њим. Тако је Саша остао у логору. На сам дан доласка нове гру-пе затвореника у логор, по-бегао је и избегао сигурну смрт. Вратио се опет у одред.

У следећој акцији добио је име „Саша семафор“. У ствари, учинио је подвиг који је Немце стајао многих жртава. Истрачао је пред воз крилат не-мачких војника и махањем ру-ку зауставио га. Када су га немачки официри, сакупљени око њега, упитали шта се де-сило, он им је уплашено ре-као:

— Тамо је партизанска за-седа. Бојим се. Избегао сам са свога имања да не будем жив запаљен заједно са сво-јом кућом. Молим вас, помо-жите ми... — па се одједном наочиглед Немаца сјурни низ једну падину, преврћући се преко главе.

За то време, партизански одред Шмоница сасуо је митра-реску ватру са свих страна и ниједан немачки војник није извукао главу одавде.

Ето — завршио је стари во-дич кричевског музеја — Са-шу можете посетити у Висо-кој техничкој школи у Мос-кви. Реците му да сам вас ја послао. Нека вам прича о себи и ножи, нека вам покаже Орден Црвене заставе, Црвене звезде, Орден славе... Посе-тите и Третјаковску галерију, тамо је Лидин портрет, посе-тите и Лиду: она ради у Мин-ску, нека вам прича... Реци-те да сам вас ја послао.

— Ликвидирао немачки оба-вештајни центар!



налазиле су се тајне шифре немачке шпијунске мреже у Климовичу, адресе, јавке, агентура...

Само месец дана касније Са-ша је јавио Москви. — Пошаљите групу обавештајца. Центар откривен! Трећег дана обавештајци из Москве спустили су се падо-бранима. Саша је руководио овом обавештајном операци-јом. Са групом бораца и ку-хињским ножем, јединим сво-јим оружјем блокирао је ба-ронов стан који је обезбеди-вала СС полиција. Али, пре-предени шпијун није се никуд удаљавао од своје телесне гар-де која је такође била добро законспирирана. Имао је од-лична обавештења и било га је тешко извући из шпијунске јазбине.

ваздух би вам био веома ко-ристан.

Барон се одлучио да је по-слуша иако је исувише била млада за давање савета. Док је он шетао са њом поред реке, Саша је ликвидирао о-безбеђење. Ниједан есесовац није преживео. Одједном је барон застао. Био је смртно уплашен. Пред њим су стаја-ли наоружани совјетски оба-вештајци.

Барон је одао целокупну не-мачку агентуру која је таквом брзином ликвидирана још док немачка тајна полиција није ни сазнала шта се де-сило са бароном. Неколико да-на касније, Саша је Москви послао телеграм:

— Ликвидирао немачки оба-вештајни центар!

## Тродимензионална шелебизија

Група техничара и ин-жењера из Ленинграда конструисала је један уре-ђај за тродимензионалну телевизију. На основу пр-вих проба стручњаци про-ричу новом уређају вели-ку будућност. Основу у-

ређаја представља један закљон који се испред е-лектронске цеви, која ека-рају осигурава слику, о-креће брзином од 1500 о-кретаја у минути, чиме се ствара утисак треће димен-зије.



Маје су били веома муд-ри Индијанци и живели су у данашњем Мексику пре него што су ту дошли Тол-теци. А Толтеци су живе-ли тамо све до доласка Ац-тека. Према томе, прошло је много, много година од овог времена када су Ма-је градили тамо своје спљо-штене пирамиде и храмо-ве. И данас још у непро-ходним дунглама истра-живачи и научници откри-ју с времена на време о-статке тих грађевина.

Своје пирамиде и хра-мове Маје су подизали у част богова. Племе Маја клањало се многим бого-вима и један од њих био је бог Месеца. Његов лик, урезан у камену, изгледа нам данас веома чудан.

Маје су причали да је дању бог Месеца живео у коралној пећини која је личила на пужеву лу-штуру. А кад би дошло вече, бог Месеца излазио би из своје пећинице и и-спео се на небо. Сву ноћ

би шетао велик и жут, као од злата направљен, а до сванућа би стигао на суп-ротни крај неба. Треба да знате да је у та давна вре-мена Месец увек био пун.

Једног јутра вратио се бог Месеца у своју корал-ну пећиницу, сличну лу-штури од пужа, и угледао у својој постели малу зе-лену корњачу.

А како је постела бога Месеца била толико уска да је једва и сам могао да се смести у њу — а поред

тога страховито му се спа-вало — он је сместа изба-цио зелену корњачицу из своје постеле и пећине.

Увече је бог Месеца кре-нуо на своје уобичајено пу-товање по небеском своду и кад се ујутру вратио на-шао је у својој постели велику зелену корњачу. А-ли, он је и њу избацио и мирно легао да спава.

Вративши се трећег јут-ра после ноћног рада — у-гледао је у својој постели огромну зелену корњачу.

Јесте ли већ чули

да...

... у вулканским обла-стима обично има мно-го руда. Тако су, на при-мер, у ждрелу угашеног вулкана у близини мес-та Крипл Крик, у Коло-раду, ископали досад



злата за 600 милијарди динара. Рудници у око-лини вулкана Силвер-тон, такође у Колораду, дали су досад 400 мили-јарди динара у злату и сребру.

... сложене хируршке операције мозга трају понекад и по 16 часова.

... таман или при-предмет изгледа нам те-жи но што је у ствари.



Насупрот томе, беле и светле ствари чине нам се лакше но што јесу.

... многе птице спава-ју на једној ноzi. Фла-минго завуче главу под крило на оној страни



где је и нога на којој стоји. Неке водене пти-це док спавају стално пливају у круг док ал-батрос спава у лету.

... ако бисмо желели — и могли — да све животиње видимо у њиховој природној сред-ини, морали бисмо десет година да путујемо по свету и обиђемо стоти-не држава и покрајина.

... температура у у-нутрашњости Земље по-већава се на свака 33 метра за један степен.

## БОГ МЕСЕЦА И КОРЊАЧА

Прво се наљутио, затим се разбеснео јер дуго није могао да је истера из пе-ћине.

И тада је бог Месеца од-лучио: треба нешто сми-слити.

И он је кренуо у госте свом пријатељу — богу во-де. Дуго су се разговара-ли, размишљали и — сми-слили веома добар план. Бог воде долазио је увече и чувао коралну пећину, а за то време бог Месеца пу-товао је небом и осветља-вао Земљу. А кад је треба-ло да се бог воде испдне на небо да би залио Земљу ки-шом, бог Месеца се вра-ћао да чува своју постелу, јер, уосталом, за време ки-ше Месечева светлост и тако не може да се проби-је кроз облаке.

Извесно време све је и-шло по плану. А затим је, вероватно, богу воде доса-дило да чува коралну пећ-ину и једне лепе вечери он једноставно није дошао.

Није се ни на небо попео и, према томе, бог Месеца морао је да остане горе целу ноћ.

Али од те вечери бог Ме-сеца је постао веома опре-зан. Слао је на небо само једну кришку самог себе. А преостали део чувао је коралну пећину.

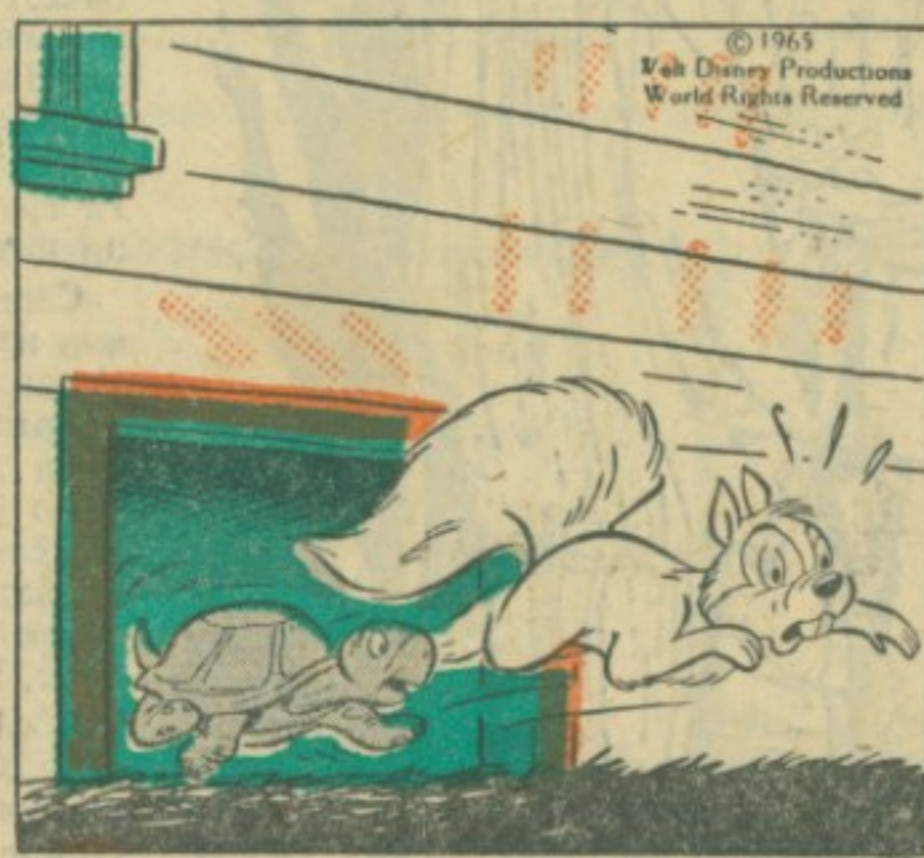
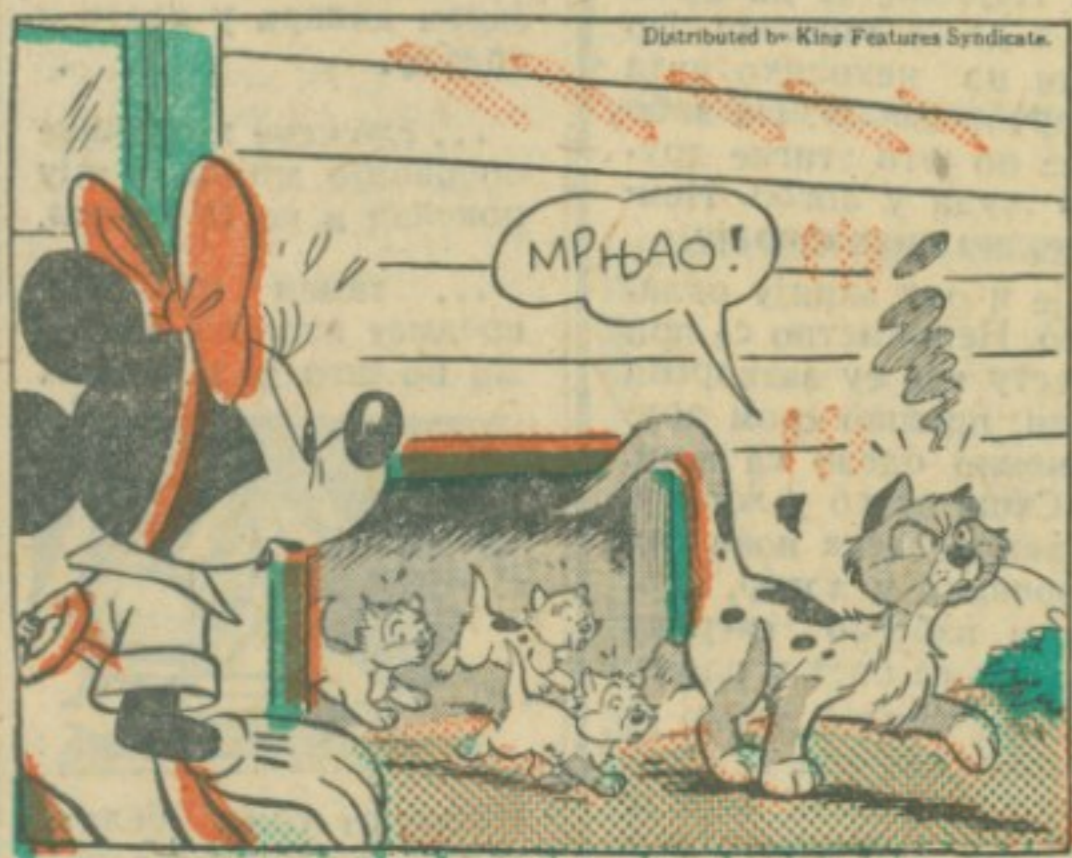
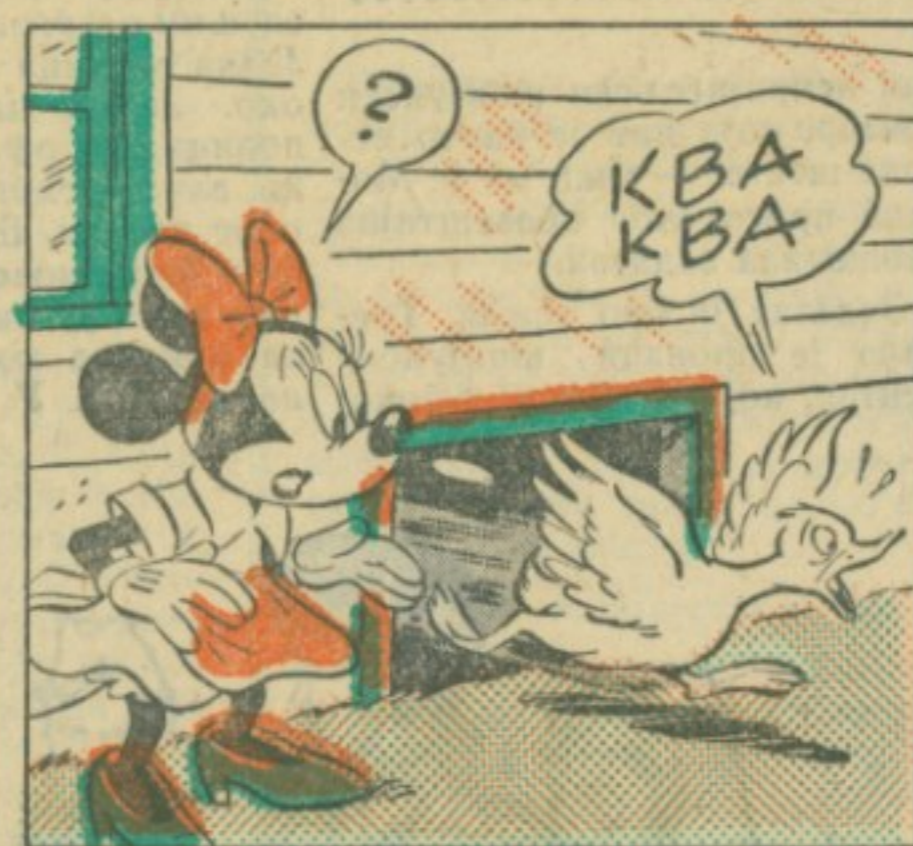
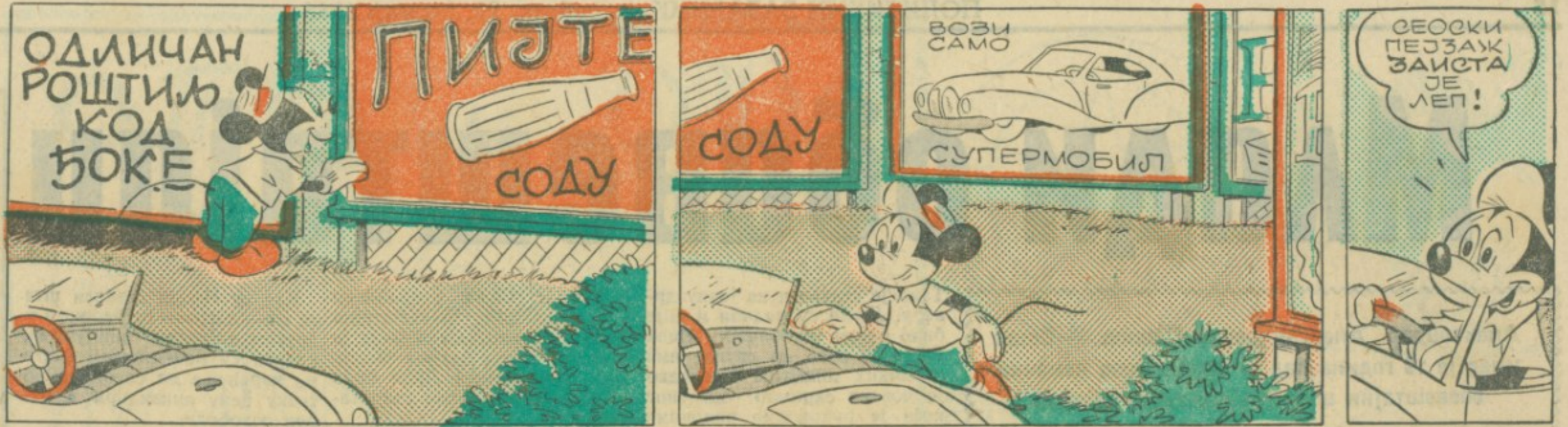
Дан за даном је прола-зио и бог Месеца се све ређе и ређе сећао зелених корњача и због тога је слао на небо све већи и ве-ћи комад самог себе. И, најзад, кренуо је на небо цео целцат, као што је чи-нио и у давна времена.

И тако је ходао небом све док једне вечери није срео зелену корњачу која је ишла право према ње-говој пећини! Бог Месеца сместа је откинуо од себе један комадић и послао га да стражари крај постеле!

А затим се све поновило од самог почетка и тако је наставио да се понавља све до дана данашњег.

WALT DISNEY

МИКИ



ЦОНИ ХАЗАРД ФРЕНК РОБИН

